

СЬОМИЙ РІЧНИЙ З'ІЗД
ПОСТІЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ
при
УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Кембридж, Масс.
4 - 6 червня 1982

РЕЗЮМЕ
упорядкував
Володимир Жила

PROSPECTUSES
collected by
Wolodymyr T. Zyla

SEVENTH ANNUAL MEETING
THE PERMANENT CONFERENCE IN UKRAINIAN STUDIES
UKRAINIAN RESEARCH INSTITUTE, HARVARD UNIVERSITY
Cambridge, Mass.
June 4-6, 1982

Виготовлено у Відділі німецької і слов'янських мов
Тексас Тек університет, Луббок, Тексас 79409

Prepared by the Department of Germanic and Slavic Languages
Texas Tech University, Lubbock, Texas 79409

СЬОМИЙ РІЧНИЙ З'ЇЗД
ПОСТІЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ
при
УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Кембридж, Масс.
4 - 6 червня 1982

РЕЗЮМЕ
упорядкував
Володимир Жила

PROSPECTUSES
collected by
Wolodymyr T. Zyla

SEVENTH ANNUAL MEETING
THE PERMANENT CONFERENCE IN UKRAINIAN STUDIES
UKRAINIAN RESEARCH INSTITUTE, HARVARD UNIVERSITY
Cambridge, Mass.
June 4-6, 1982

ПЕРЕДМОВА

Осередок українських студій у Гарвардському університеті має вже власну історію, що своїм корінням сягає 1957 р. Того року головна екзекутива, комітети й представники Фонду Катедри Українознавства /ФКУ/ почали реалізувати ініціативу Союзу Українських Студентських Товариств Америки /СУСТА/ з метою створити постійну катедру українознавства при одному з відомих американських університетів.

Десять довгих років важкого зусилля минули у збиранні найнеобхідніших фондів, щоб покласти основи під цей важливий і далекойдучий задум. На початку 1967 р. зібрані гроші ФКУ сягнули суми 250.000 доларів, і організатори стали перед дилемою здійснення поставленого завдання. Тоді покликано до життя Наукову Раду ФКУ, що складалася з професорів-українців різних американських коледжів та університетів, і вирішено вибрати Гарвардський університет як найбільш відповідний для створення українських студій.

22 січня 1968 р., у 50-і роковини Української Державної Незалежності, в цьому університеті офіційно відкрито катедру української історії, а в січні 1973 р. уфундовано катедри української мови й літератури. У червні того ж року засновано Український Науковий Інститут Гарвардського Університету /УНІГУ/.

1976 р. створено при Українському Науковому Інституті Гарвардського Університету Постійну Конференцію Українських Студій /ПКУС/, що в травні того ж року відбула свою першу зустріч, схвалила правильник і вирішила щорічно влаштовувати з'їзди. Мета ПКУС--дати можливість науковцям у царині українознавства Америки й Ка-

PREFACE

The history of the center of Ukrainian studies at Harvard University began in 1957. In that year the Executive Committee, the regional committees and the individual representatives of the Ukrainian Studies Fund (FKU) for the chair of Ukrainian studies started to follow up on the initiative of the Federation of Ukrainian Student Organizations of America (SUSTA) in order to create a permanent chair of Ukrainian studies at a prestigious American university.

It took ten long years of hard work to collect the basic funds for establishing this important and farsighted project. At the beginning of 1967, the amount of the money collected by FKU reached two hundred and fifty thousand dollars and the organizers began facing the problem of carrying out their task. Thus a Scholarly Council of FKU was established that consisted of professors of Ukrainian descent teaching at various American colleges and universities, and it was decided to select Harvard University as the most appropriate place for the center of Ukrainian studies.

On January 22, 1968, the fiftieth anniversary of the proclamation of the Ukrainian state, a chair in Ukrainian history was officially inaugurated at Harvard University. In January 1973, two additional chairs in Ukrainian language and literature were founded at that university. Finally, in June 1973, the Ukrainian Research Institute of Harvard University was established.

In 1976, a Permanent Conference in Ukrainian Studies was founded at the Ukrainian Research Institute. This Conference met for the first time in May of that year, worked out its by-laws, and decided to hold its meetings annually. The purpose of the Conference was to offer to scholars of

нади обмінюватися досвідом і накреслювати плани на майбутнє. Кожна зустріч проходить у творчих обставинах і стає дальшим кроком у дослідженні історії України, української мови й літератури тощо, як також виявляє ряд нових цікавих питань, що потребують глибшого вивчення й теоретичного обґрунтування.

У цій книзі подаємо резюме /українською та англійською мовами/ доповідей, прочитаних на сьомій зустрічі ІКУС, що відбулася 4-6 червня 1982 р.

Володимир Хила,
Голова ІКУС

Ukrainian studies in the United States and Canada an opportunity to meet, to exchange ideas, and to plan future projects. Each meeting takes place in a creative milieu and is a definite step toward forwarding research within the Ukrainian study disciplines. It also reveals interesting new questions which need further investigation and discussion.

This booklet offers in Ukrainian and in English the prospectuses of the papers read at the Seventh Meeting of the Permanent Conference in Ukrainian Studies which was held in Cambridge, June 4-6, 1982.

Wolodymyr T. Zyla
Conference Chairman

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК І ТЕРИТОРІЯЛЬНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

Микола Богатюк, Ле Мойн коледж

Доцільність розміщення ресурсів у Радянському Союзі з територіяльного погляду вже довгий час являється темою дослідження не тільки західних, але також радянських економістів. Проте, щодо України, "ще нема окремої наукової праці, яка трактувала б питання спеціалізації та загальний розвиток української економіки".

Науковці в Україні, що займаються територіяльними дослідженнями, приневолені працювати серед невідрадних ідеологічних, політичних і наукових обмежень; їхні рішення вивчати економіку неросійських республік СРСР виставляють себе на осудження й небезпеку бути обвинуваченим у виявленні шкідливого виду "провінціалізму", званого "буржуазним націоналізмом".

Хоч у СРСР безконечно наголошується факт, що Україна є складовою і невід'ємною частиною СРСР, званою "суверенною соціалістичною республікою", ступінь до якого центральна влада у Москві визначає спеціалізацію України та її районів, відображає дійсні межі цієї суверенності.

Оцінка існуючої спеціалізації та порад щодо політики відносно всяких змін залежить основно від того, чи питання розглядається з погляду інтересів України, чи інтересів більших географічних і політичних одиниць. Проблема протиставлення "місцевих" інтересів "загальнодержавним" приневолює радянських авторів давати перевагу "загальнодержавному" оптимумові над "місцевим підоптимумом". Щоб поліпшити територіяльну спеціалізацію, вони мусять брати до уваги "загальні державні інтереси" на додаток до всяких своєрідностей економічного життя республіки. "Місцевий оптимум не завжди спри-

ECONOMIC DEVELOPMENT AND REGIONAL SPECIALIZATION IN SOVIET UKRAINE

Nicholas G. Bohatiuk, Le Moyne College

The rationality of resource allocation in the Soviet Union from the regional perspective has been the subject of research not only by Western but also by Soviet economists. However, with respect to Ukraine "there is as yet no separate monograph devoted to the issues of specialization and integrated development of the Ukrainian economy."

A Soviet scholar involved in regional research is compelled to operate under uneasy ideological, political, and scientific constraints; his decision to study the economy of a constituent republic other than the Russian SFSR, exposes him to censure and the danger of being accused of manifesting a malignant form of "localism" called "bourgeois nationalism."

Although there is a never-ending stressing of the fact that Ukraine, described as a "sovereign socialist republic," is a component and inseparable part of the USSR, the degree to which the central authorities determine the specialization of Ukraine and her regions reflects the actual limits of that sovereignty.

The evaluation of existing specialization and any policy recommendations for change depend fundamentally on whether the issues are approached from the standpoint of the Ukraine's interests or those of some larger geographic and political entities. The problem of "local" versus "global" interests compels Soviet authors to favor the "global optimum" over "local suboptimization." To improve regional specialization, they must consider "general state interests" in addition to any peculiarities of economic life of a republic. "A local optimum is not always conducive to the effectiveness of the national economy as a whole."

The official Soviet attitude neglects the problem of the reconciliation of local and global interests; in case of Ukraine it means the failure to

яє ефективності національної економіки, як цілого".

Офіційна постава СРСР не звертає уваги на проблему погодження місцевих і загальнодержавних інтересів. У випадку України це означає брак бажання відкрито визнати, що може існувати суперечка між економічними інтересами України, як національної та географічної одиниці, та інтересами решти СРСР у сфері планування й застосування економічної політики.

Деякі дослідники в Україні намагаються розглядати схематичні й методологічні проблеми територіяльної спеціалізації республіки. Однак нічого не говориться про те, хто вирішує, який район СРСР повинен спеціалізуватися в чому, та про те, чи політичні або економічні мірила, що їх уживають планувальники, повинні вирішувати зразки спеціалізації.

Радянські економісти, що мають справу з територіяльною спеціалізацією України, насправді розглядають ці питання з боку міжнародної торговельної теорії. Вони відхиляють різницю між природною або абсолютною, порівняльною або відносною користю в торгівлі, тому що ідея України, як торговельного партнера інших республік, на базі взаємної користі, є неприйнятною для російської верхівки у Москві.

Українська РСР спеціалізується й торгує товарами й послугами не лише з іншими республіками СРСР, але також із рештою світу. Тому що територіяльна та міжтериторіяльна економічна аналіза тісно пов'язані між собою, просторова економіка, яку застосовано до України, містить у собі всі внутрішньо-республіканські, міжреспубліканські та міжнародні економічні операції.

concede openly that a conflict may arise between the economic interests of Ukraine as a national and geographic entity and those of the rest of the USSR in planning and implementing economic policies.

Some Soviet Ukrainian authors have tried to deal with conceptual and methodological problems of the regional specialization of Ukraine. However, nothing is said about who decides which region of the USSR shall specialize in what or about whether political or economic criteria used by the planners decide the patterns of specialization.

The Soviet economists dealing with regional specialization of Ukraine, in fact, discuss an aspect of international trade theory. They ignore the distinction between absolute and comparative advantage because the idea of Ukraine as a trading partner of other constituent republics on terms of reciprocal advantage is unacceptable to Russian authorities in Moscow.

Ukrainian SSR specializes and trades goods and services not only with the other republics and regions of the USSR, but also with the rest of the world. And, since regional and interregional economic analyses are tightly interconnected, spatial economics applying to Ukraine contains all intra-republic, interrepublic, and international economic transactions.

РОСІЙСЬКІ АРХЕОГРАФІЧНІ ЕКСПЕДИЦІЇ В УКРАЇНІ В СІМДЕСЯТИХ
РОКАХ І НАСЛІДКИ ЇХНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Осип Данко, Єйлський університет

У повідомленні зроблена спроба показати діяльність російських археографічних польових експедицій, що їх вислали з 1971 року в Україну Московський університет та Академія наук СРСР для систематичного визбирування на території України давніх рукописів і ранніх першодруків. Виявлені й вивезені цими експедиціями пам'ятки письменства переходять у власність відділів рукописів і рідкісних книг бібліотек наукових закладів у Москві. Таким чином, багато важливих для спеціалістів із різних ділянок української культури пам'яток стають недоступні в країні, де вони по-стали або де їх виявлено і збережувано.

RUSSIAN ARCHEOGRAPHICAL EXPEDITIONS IN UKRAINE IN THE 1970s:
EFFECT OF THEIR ACTIVITY

Osyp Danko, Yale University

A review of the activity of the archeographical field expedition sent to Ukraine by the University of Moscow and by the Academy of Sciences of the USSR since 1971. The activity of these expeditions directly effects the "migration" of manuscripts and early printed books from Ukraine to the manuscript and rare book collections of the libraries of the University of Moscow and the Academy of Sciences of the USSR.

The paper identifies major categories and quantities of material collected and removed from Ukraine by the expeditions.

СКИТІЯ-УКРАЇНА Й РУСЬ

Олександр Дразньовський, Наукове Товариство ім. Шевченка

Крим і Босфорське царство ніколи не були ні грецькими колоніями, ані навіть у якомусь васальному відношенні до Візантії чи Риму.

Найстаршою державою було Босфорське царство, зі столицею в Пантикапеї, де першою династією були Археанактиди, що панували 42 роки, приблизно перед 438 р. до Хр. Опісля перебрала владу династія Спартокидів, що володіла 330 років--перед 110 р. до Хр., коли то Босфорський цар Перисад У передав гегемонію Босфору Мітридатові Великому, що з"єднав був під своєю владою всю азійську Скитію, Україну й Галичину /Бастарнію/ і воював із Римом 40 років до 83 р.

Римські імператори Калігула, опісля Клавдій і вкінці Нерон, намагалися опанувати Крим.

Від 238 до 271 р. після Хр. відбулося п"ять величезних походів скитів на Малу Азію і Грецію. Шойно монгольсько-татарські навали принесли кінець незалежності південної Скитії-України. Але кримські татари були теж скити, хоч помонголені. Вони не знищили кримських скитів-християн, а залишили їм певного роду федеративну, піввасальську залежність. У столиці Теодорос далі панувала готська династія аж до 1475 р., коли турецька армія окупувала Крим, здобула Теодорос, вимордувала цілу родину готського князя Алексія. В обороні Теодоросу допомагала династія з Молдавії, що була посвоячена з кримськими володарями й генетично була скитсько-українського походження.

З Молдавії походив Іван Підкова, брат короля Івонії й Митрополит Петро Могила. Богдан Хмельницький намірявся створити

SCYTHIA-UKRAINE AND RUS'

Alexander Draznowsky, Shevchenko Scientific Society

The Crimea and the Bosphorus Empire were not Greek colonies, nor were they vassals of either Byzantium or Rome. The Bosphorus Empire, with its capital in Panticapaeum, was ruled until 438 B.C. by the Archaeanactid dynasty and then until 110 B.C. by the Spartocid dynasty. About that time, the emperor Perisades V surrendered to Mithridates the Great, who united under his power the whole Asiatic and European Scythia (Ukraine), and until 83 B.C. fought against Rome. The Roman emperors Gaius Caligula, Claudius, and Nero tried to conquer the Crimea, but did not succeed. Between 238-271 A.D. five Scythian-Gothic raids on Asia Minor originated from the Crimea. Only the Mongolian invasions brought an end to the independence of South Scythia-Ukraine. Crimean Tartars (Muslims), being themselves Scythians, did not destroy the local Scythian Christians but offered them a federalistic vassal relationship. In the capital of Theodoros, the Scythian-Gothic dynasty then ruled until it was conquered and liquidated by the Turks in 1475 A.D. The Gothic dynasty of Moldavia, related to the Crimean dynasty, had rushed to their help against the Turks.

From Moldavia descended Ivan Pidkova and the Metropolitan Petro Mohyla. Hetman Bohdan Khmelnyts'kyj tried to work out an alliance of Danube Scythians with Ukrainians against Poland but the untimely death of his son terminated his farsighted plan. The Polish historian Gwagnini, already in 1516, mentioned the appearance of Cossacks, organized by Ukrainian Scythian-Sarmatic houses, in Moldavia, the Crimea, Zaporizhzhja, and on the Don.

In the Chronicle of Samovydets' one finds repeated mention of "the Cossack state" and of "Ukraine" (some 70 times). The name "Ukraine" as mentioned by the Primary and Galician Chronicles existed in parallel with the

союз наддунайських скитів-українців з Молдавії-Волохії проти Польщі--через посвоячення сина Тимоша з дочкою господаря Молдавії Василя Лупула, але через смерть сина--плян не вдався. Польський літописець Гваґніні згадує, що 1516 р. козаки появилися вже в Перекопі, на Запоріжжі й над Доном. Їх зорганізували відомі скитські /сарматські/ роди.

В літописі Самовидця згадується найчастіше про Козацьку державу й про Україну понад 70 разів. Ця назва не розвинулася з Русі, а існувала паралельно з нею. В санскриті, що був скитською мовою, "Україна" означає "приналежна", "заселена" територія, що належала до серця Скитії-Криму.

За Початковим літописом Русь прийшла з Рюриком, щоб зробити порядок поміж розсвареними місцевими скитськими князями. "Збирання руських земель"--це було підбивання під руську династію. При вичислюванні слов'янських племен, після останніх уличів і тиверців, літописець закінчує: "...сидяху по Бугу і по Дніпру і присидяху к Дунаєві і бі множество їх, сидяху бо по Бугу і по Дніпру, оли до моря і суть городи їхії до сего дні, да то ся зовяху от грек Великая Скуть". Це виразна згадка про існуючу ще могутню Скитію, що її не підбила ще Київська Русь.

Володимир Великий пішов походом не проти грецького Корсуня, а проти незалежної скитсько-української держави. Він не здобув його і не подарував його Візантії як віно за Анну. Ці легенди дописали грецькі цензори, що змінили літопис для кращого доводу за патріярхат і митрополію. Русь, як зазначають деякі польські літописи, охрестив Корсунь і його митрополія зорганізувала руську церкву.

Для грецьких істориків Русь--це скити, тавроскити, отже в якомусь відношенні до Криму.

name "Rus'." Furthermore, in Sanskrit, the name "Ukraine" means "belonging" or "inhabited" territory which belonged to the Crimea, the heart of Scythia.

According to the Primary Chronicle, the name "Rus'" came with the Ruryk, whose purpose was to bring peace and order among the Scythian local princes who fought among themselves. This unification, however, was nothing but a subjugation by a new ruler.

The chronicle, while enumerating the Slavic tribes of the Rus', concludes: "...they were living on the Bug and the Dnieper and also on the Danube, and there were a great number of them living on the Bug and the Dnieper up to the sea; and their cities existed to the present time and they were called by the Greeks Great Scythians." Thus at that time still existed a strong Scythia free of subjugation by the Kievan Rus'.

Volodymyr the Great, while waging war in the Crimea against the Greek colony, fought against the independent Scythian-Ukrainian State. For the Greek historians, to the north of the Black Sea were Scythians and more often Tauro-Scythians (related to the Crimea). Joannes Commenius in his letter, called Prince Volodymyrko, "hegemon tou tauroskytikou etnous" and did not mention Rus' at all. Furthermore, the Byzantine Patriarch Nikephoras Gregoras, in his book Peri Skyton (1280) calls the Rus' Scythia nation "gens populosissima." The emperors Kantakusenos, Hamartol, Alexiada, and others called Rus' only Scythia.

ПОХОДЖЕННЯ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ В ГЕТЬМАНЩИНІ
Юрій Гаєцький, Гарвардський університет

Перша українська новітня держава--це Гетьманщина, що проіснувала біля півтора століття /1649-1782/. Проте загальне знання цього періоду серед більшості українців не зовсім ясне. Це стосується насамперед до внутрішніх відносин, адміністрації та провідної верхівки Гетьманщини. Мета цієї доповіді--вказати на походження та еволюцію козацької старшини.

Гетьманщина була становою державою, в якій провідні пости належали до козацької шляхти, що володіла нею до кінця існування цієї держави. Козацька шляхта походила із кількох груп: а/з дрібної і середньої української шляхти, що включилася в будівництво козацької держави за Богдана Хмельницького та Івана Виговського й поєднала своє існування зі службою в ній; б/ з козацької реєстрової старшини, що походила з-перед Хмельниччини і посіла землі та владу після встановлення Гетьманщини; в/ з визначних козаків з-поміж вояцтва, що дісталися на старшинські позиції через свої непересічні здібності на військовій службі; г/ з окремих людей, що походили з селян, міщан та духовенства, що в якийсь спосіб прислужилися державі та гетьманові й ввійшли в ряди старшини.

За гетьманування Івана Мазепи /1687-1709/ виокремлюються три категорії козацької старшини відомі як "знатне військово товариство":

а/ бунчукові товариші, підлеглі гетьманові;

б/ військові товариші, підпорядковані Генеральній Військовій Канцелярії;

в/ значкові товариші--в окремих полках, що були підпорядковані полковому управлінню.

ORIGIN OF THE COSSACK OFFICER CLASS IN THE HETMANATE

George Gajecky, Harvard University

The first modern Ukrainian state was the Hetmanate which existed for nearly a century and a half (1649-1782). However, most Ukrainians have only a vague notion of how it operated and are even less informed of its internal organizational patterns. This report will attempt somehow to expose the origins of the officer class and show how it evolved into a landed aristocracy.

The Hetmanate was a polity made up of estates and the upper ranks were reserved for the Cossack officer class which ruled the Hetmanate until its abolition at the end of the eighteenth century. This upper stratum originated from several groups: 1) the middle and lower orders of Ukrainian nobility who, during the reigns of Bohdan Khmel'nyts'kyj and Ivan Vyhovs'kyj, joined the Hetmanate and bound the future of their class to it; 2) "registered Cossack" officers from before Khmel'nyts'kyj's time who claimed crown lands and their proper posts in the administration; 3) able Cossacks who rose from the ranks through ability; 4) some individual burghers, clergymen, and peasants who had performed extraordinary tasks for the state or the hetman.

During the hetmancy of Ivan Mazepa (1687-1709), the "Distinguished Military Fellows," as the Cossack nobility called themselves, began to be categorized into three groups: 1) the Fellows of the Standard who were responsible only to the hetman; 2) the Military Fellows who were under the jurisdiction of the General Military Chancellery and 3) the Fellows of the Banner in each regiment who were under the colonel's direct orders.

Хоч козацьку шляхту зрівняно з російським дворянством після скасування Гетьманщини, проте багато хто з її рядів брав участь в різних українофільських рухах перших десятиріч ХІХ ст.

After the abolition of the Hetmanate, the Cossack nobility obtained similar ranks within the Russian nobility, but many of them were still active in various Ukrainophile movements for several decades in the beginning of the nineteenth century.

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКІ ЛІТЕРАТУРНІ ВЗАЄМИНИ В ХІХ СТ.:
ФОРМУЛЯЦІЯ ПРОБЛЕМИ
Григорій Грабович, Гарвардський університет

Хоч питання українсько-російських літературних взаємин у ХІХ ст. є центральним для зрозуміння історії української літератури, і хоч їх вибраним аспектам присвячено чимало уваги, проте як цілість ці взаємини ще до тепер не були адекватно проаналізовані.

У радянському літературознавстві це впливає передусім з факту, що українсько-російські літературні відносини можна розглядати тільки в контексті офіційної ідеології; вони не можуть бути предметом наукової, концепційної чи теоретичної проблеми.

У нерадянській, зокрема в еміграційній науці цю проблему здебільшого ігнорується, або як у радянському підході, трактується виключно в політичних та ідеологічних межах. Мета цієї доповіді--не досліджувати усі аспекти даної проблеми, а скоріше сформулювати її основні складові елементи. Згідно з пропонованим моделем, ці взаємини можна розглядати під кутом п'ятьох окремих заголовків:

1/ вплив та творчість даного письменника, критика чи літературознавця в іншій літературі;

2/ участь даного письменника / чи одночасно чи послідовно/ в процесі обох літератур; цей двомовний міст між двома літературами характеризує виключно українських письменників і стосується як до белетристів так і до науковців;

3/ хід історичних подій, що діють на обидві літератури і їх взаємовідносини. Це можуть бути "зовнішні" тобто політичні чи адміністративні події, як напр., Емський указ 1876 р., або при-
таманно літературні, тобто виникання чи завмирання літературних

UKRAINIAN-RUSSIAN LITERARY RELATIONS IN THE NINETEENTH CENTURY:

A FORMULATION OF THE PROBLEM

George G. Grabowicz, Harvard University

As central as the question of nineteenth-century Ukrainian-Russian literary relations is to an understanding of Ukrainian literary history, and though much attention has been devoted to its selected aspects, the whole of this relationship has not received an adequate analysis. In Soviet scholarship this is because the relationship between the two literatures can be examined only within the confines of official ideology; it is not allowed to constitute a scholarly, or conceptual, or theoretical problem. In non-Soviet (especially émigré) scholarship this is a problem that has been largely ignored--or (analogously to the Soviet approach) treated in political or ideological terms.

The goal of this paper is not to investigate all the multifarious facets of this problem, but to formulate its basic components, or levels. In terms of the provisional model proposed here, this relationship can be studied under five separate rubrics: 1) the legacy and influence that an individual writer, primarily the belle-lettrist, but also the critic or scholar, of one literature may have on the other; 2) the simultaneous, or, more rarely, the sequential participation of individual writers in both literatures; this bilingual bridging of the two literatures is almost exclusively a characteristic of Ukrainian writers and, again, it applies to both the creative artist and the critic and scholar; 3) the sequence of historical events and developments that affect and mold both the individual literatures and the relationship between them. These may be extrinsic, that is social, political or administrative (as, for example, the Ems ukaze of 1876) or intrinsic, such as the appearance and disappearance of systems

напряжків, як напр., класицизму, романтизму тощо;

4/ історія підходів до тих взаємин, тобто концептуалізацій проблеми. Цей заголовок і цікавий і вельми широкий, а його центральним моментом є питання про "право" на існування української мови й літератури;

5/ останній заголовок--синтетичний. Його зміст це не історичні дані, а історіографічний модель. Суть цього заголовка--це спроба збагнути /хоч би провізорично/ глибокі структури обидвох літературних процесів ХІХ ст. і їх основні відмінності.

of literary norms and values, e.g., Classicism, Romanticism, Realism, etc.;

4) the history of the various attitudes of this relationship, the attempts at the conceptualization of the problem. This rubric is as fascinating as it is broad: it ranges from scholarly and systematic studies to the occasional and scurrilous comments of publicists or agents provocateurs. A central theme here is the question of the "right" of Ukrainian literature and language to exist. The fifth and last rubric is a synthetic one, and its contents not so much historical data as historiographic models. The perspective from this rubric is as much synchronic as diachronic, and the intent here is to determine the deep structures, as it were, or the essential differentiae between the two literatures.

ПРОБЛЕМИ ПАМ"ЯТІ В ДОСЛІДАХ УКРАЇНСЬКИХ ПСИХОЛОГІВ

Іван Головінський, Ратгерс, Стейтовий університет Нью-Джерсі

Серед інтелектуальних спроможностей людини, таких як світосприймання, думання і розв'язування проблем, центральне місце займає пам"ять. Прикмети пам"яті, починаючи від класичних студій Еббінггаузена, завжди цікавили і продовжують цікавити виховників, психологів і неврологів. Досліди проблем пам"яті відбувалися в різній площині залежно від наукової спеціалізації та зацікавлення даного науковця. Загально завважуємо три різні підходи до студіювання пам"яті: біо-хімічний, невро-фізіологічний, психологічний. Наукові дослідження пам"яті знайшли широке застосування у розвитковій, освітній та клінічній психології.

Мета цієї доповіді--вказати на вклад українських психологів у ділянку дослідів пам"яті. Цією проблемою займалися в першу чергу науковці Харківського університету, напр., Зінченки, Середа, Снопик, Сергієнко та інші. На жаль, поза межами України вони не відомі як українські психологи, лише як "советські", хоч це політичне, а не національне поняття. В Україні не появляється жодний психологічний журнал українською мовою, не зважаючи на те, що існують численні катедри психології в університетах України як рівно ж Науково-Дослідний Інститут Психології УРСР у Києві.

Досліди пам"яті, якими займалися українські психологи, проходили в двох напрямках. Одна група науковців працювала над проблемами свідомої /активної/ та підсвідомої /пасивної/ пам"яті. Інша група досліджувала проблеми, зв'язані з інженерною психологією. Хоча в минулому деякі психологи називали пасивну пам"ять "нижчою" або матеріальною, а активну--"вищою", або волевою, П. І. Зінченко

CONTRIBUTIONS OF UKRAINIAN PSYCHOLOGISTS
TOWARD MEMORY RESEARCH

Ivan Z. Holowinsky, Rutgers The State University

Memory occupies a central position among such cognitive skills as perception, thinking, and problem solving. Since the classical research by Ebbinghouse, memory characteristics were and continue to be of interest to educators, psychologists, and neurologists.

Numerous disciplines have contributed to our understanding of memory processes. In general, one can recognize three main approaches to the study of memory: bio-chemical, neuro-physiological, psychological.

Findings of basic memory research have been widely applied in developmental, educational, and clinical psychology.

The purpose of this paper is to underscore contributions of Ukrainian psychologists toward our understanding of memory. Memory problems have been investigated primarily by scholars at Kharkiv University, e.g., P. I. Zinchenko, Sereda, Snopyk, Serheyenko, and others. Unfortunately, they are not known as Ukrainian, but as "Soviet" psychologists, although "Soviet" denotes not a national but a political concept. Likewise, we do not see in Ukraine any psychological journal published in the Ukrainian language, in spite of the fact that there are departments of psychology at numerous Ukrainian universities as well as The Scientific Research Institute of Psychology of the Ukrainian Academy of Pedagogical Sciences.

Research efforts on memory have been conducted mainly in two directions. One group of researchers investigated problems of voluntary (active) and incidental (passive) memory. Another group investigated problems associated with engineering psychology. P. I. Zinchenko maintained that voluntary and incidental memory are closely interrelated. Sereda explained that although we usually think of memory as reflecting the past, it is also important to

ствердив, що обидва роди пам"яті дуже подібні. Середа звернув увагу, що в протипагу односторонньому намаранню зв"язувати пам"ять з минушиною, важливо підкреслити рішаюче значення майбутнього в процесі формування пам"яті. Середа і Снопик довели, що існує один фізіологічний механізм для короткотривалої і довготривалої пам"яті. Перехід короткотривалої пам"яті у довготривалу великою мірою залежить від підсвідомої оцінки майбутньої дії, себто застосування в майбутньому тієї інформації, яку посідаємо в сучасності. В. П. Зінченко і його співробітники досліджували засяг короткотривалої пам"яті. Він запропонував, що процес пам"яті слід поділити на такі стадії: зміслову, образуву, короткотривалу і довготривалу. Він ствердив, що теорія "Гештальт" не розрізняла поміж пам"яттю і світосприйманням і, таким чином, поминула питомі властивості інтемо-нічних дій.

Підсумовуючи, можна сміливо твердити, що сучасні українські психологи своїми дослідями дали поважний вклад у психологічну літературу та поширили наше розуміння того, як працює пам"ять.

recognize that anticipation of future events plays an important role in the memory process. Sereda and Snopyk pointed toward a single physiological mechanism of short-term and long-term memory. Transfer of short-term memory into the long-term memory storage depends to a considerable degree upon subconscious assessment of a future action, namely utilization in the future of information which is available to us in the present. V. P. Zinchenko and his co-workers investigated the capacity of short-term memory. He suggested that memory could be divided into the following stages: sensory registry, iconic memory, short-term, and long-term. Zinchenko maintained that Gestalt theory confused memory with perception and in so doing disregarded the specific laws of mnemonic process.

It should be pointed out in conclusion that Ukrainian psychologists made a significant contribution to the psychological literature and to our understanding of memory process.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ З СУЧАСНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ МОВИ

Ася Гумецька, Мічиганський університет

У доповіді йде мова про методологічні дослідження, що ведуться в СРСР та в країнах Заходу, зокрема про ті, що стосуються викладання мов. Підставою цих спостережень є Радянсько-Американська Конференція Викладачів Російської Мови, що відбулася в Еванстоні, Ілл. у вересні 1981 року; серія методологічних семінарів при Мічиганському університеті в лютому 1982 р. /"Гра і симуляція", "Дискусія, як метод викладання"/; ознайомлення з методом д-ра Георгія Лозанова, болгарського психіатра й дослідника процесу запам'ятовування і вчення взагалі /джерела: його книга Сугестологія; журнали товариства САМТ; методологічний посібник проф. Шустера, знавця лозанівського методу; книга Шредер і Острендер Супервчення; семінар лозанівського інституту в Сан-Франціско, ЛІНД, під керівництвом д-ра Шміда та інш./.

Практичні висновки, що їх можна зробити з цих спостережень, полягають передусім у можливості та необхідності змінити традиційне ставлення викладача до учнів як до пасивного об'єкту викладання, і учнівський погляд на викладача як на непомильне джерело інформації. Тепер існує багато різноманітних засобів активізувати увагу й зацікавлення студентів, збільшити ефективність сприймання нового матеріалу. Ознайомлення з цими методами повинне збагатити досвід українських викладачів як на шкільному так і на університетському рівнях.

OBSERVATIONS ON TODAY'S METHODOLOGIES
OF LANGUAGE TEACHING

Assya Humesky, University of Michigan

The paper deals with the methodological investigations, particularly those which concern language teaching, which are conducted today in the USSR and in the West.

These observations are based on the following: the Soviet-American Conference On The Russian Language II which took place in Evanston, Ill. in September 1981; a series of workshops and seminars which was offered through the Center for Research on Learning and Teaching at the University of Michigan in the Spring of 1982 (in particular, "Gaming/Stimulation" and "Discussion As A Teaching Technique"); the "Suggestology" method of Dr. Georgi Lozanov, the Bulgarian psychiatrist and authority on memory and learning processes (sources: Lozanov's book Suggestology and Outlines of Suggestopediy; journals of Society for Accelerative Learning and Teaching-SALT; Dr. Donald H. Schuster's Manual of Classroom Procedures Based on the Lozanov Method; Sheila Ostrander and Lynn Schroeder's book Super-Learning; the seminar-workshop at Dr. Charles Schmid's Institute--LIND--in San Francisco in September, 1981).

The practical conclusions which one can draw from these observations are primarily concerned with the possibility and the necessity of changing the traditional attitude toward students as a passive object of instruction and the view of the teacher as an infallible source of information. Today, there is a variety of methods which help to activate the students' imagination and interest and to increase the effectiveness of their receptivity toward new material. Familiarity with these new methods should enrich the experience of Ukrainian teachers both at the high school and the university levels.

ТВОРЧИСТЬ ВАДИМА КІПИ
Альберт Кіпа, Муленберг коледж

Почавши з тридцятих років Вадим Кіпа /1912-1968/ був відомий головню як піяніст-виконавець та видатний педагог. Його блискучі концерти в Україні /Київ, Харків, Одеса, Нікополь, Ростів, Полтава/ й поза Україною--в Москві, на Уралі, в Азії, та опісля на еміграції в Німеччині, в ЗСА та в Канаді--залишили захоплені відгуки в українській, німецькій та англомовній пресі.

Менш відомим аспектом життя Вадима Кіпи була його композиторська діяльність. Йому належать як фортепіанові так і вокальні твори. Вадим Кіпа написав чимало композицій на слова численних українських та неукраїнських поетів. На окреме відзначення заслуговують композиції на слова Лесі Українки та Вадима Лесича. Вірші української поетеси були Вадимові Кіпі особливо близькі. Їх емоціональність та ніжність розбуджували його талант.

Мета цієї доповіді--ближче ознайомити українську спільноту з композиторською діяльністю Вадима Кіпи та відзначити 70-річчя з дня народження передчасно помершого музики. Доповідь буде ілюстрована прозірками й звукозаписами композицій у виконанні автора.

WADYM KIPA--PIANIST AND COMPOSER

Albert Kipa, Muhlenberg College

During his life-time, Wadym Kipa (1912-1968) was primarily known as a concert pianist and professor of music. A graduate of the Kiev Conservatory of Music, he became a laureate at the first All-Soviet Piano Competition in 1938 and launched therewith a career as concert pianist in Ukraine, Germany, and the North American continent; his performances have left a legacy of enthusiastic reviews in the Ukrainian, German, and English language press.

In comparison, very little is known about Wadym Kipa's work as composer, although his earliest compositions were written in the 1930s. He primarily composed music for piano and solo voice, including an Album for Youth. Worth noting are his art songs and romances based on the lyrics of Lesja Ukrajinka and Wadym Lesych.

It is the aim of this lecture, which is given on the occasion of the 70th anniversary of his birth, to introduce the broader public to Wadym Kipa the composer. Slides and original unreleased recordings will be used to illustrate the presentation.

ПОВІСТЬ ВРЕМЕННИХ ЛІТ І ШАХМАТІВСЬКА ТЕОРІЯ

Юрій Книш, Манітобський університет

Класична гіпотеза щодо генези Повісти временних літ була утворена Олександром Шахматовим ще до 1917 року. Вона набула широкої популярності і виявляє в деякій мірі вірогідність, але по суті спирається на ряд неслухняних припущень. Переконливі аргументи промовляють скоріше за існування постійно змінних редакцій: 1087-88 рр., 1093 р., IIII р. та IIII-16 рр., які завершені важливою переріркою ігумена Сильвестра в IIII-17 рр. Зате припущення Шахматова про т. зв. "третю редакцію з IIII-го року" мусить бути відкинене з таких причин: 1/ Майже певно Сильвестер продовжив свій перегляд до IIII-го року /а не тільки до IIII/. Іпатіївський кодекс для років IIII-16 представляє ширшу версію його праці--це не твір "редактора IIII-го року". Натомість Лаврентіївський кодекс включає тільки скорочення Сильвестра для років IIII-16, отже являється вторинним і похідним джерелом. 2/"Ладозький уривок" з IIII р. був написаний не IIII р., але дуже правдоподібно при кінці березня IIII-го року. Це можна доказати тільки текстологічною аналізою. "Ладозька" орієнтація Рюрикового прибуття, яку находимо в Іпатіївському кодексі--це не "додаток IIII р.", а скоріше частина композиції Сильвестра, перебрана з ранішої редакції. "Новгородська" орієнтація прибуття Рюрика / в Лаврентіївському кодексі/--це суздальське "виправлення" з XIV-го століття. 3/ Поученіє В. Мономаха не могло бути створене в своїй остаточній формі перед роками II23-25; воно не могло бути включене до Повісти "редактором IIII р.". 4/ Брак у Лаврентіївському кодексі "додатків із IIII р." не є доказом вірної репродукції

THE POVEST' VREMENNYKH LET AND SHAKHMATOV'S THEORY

George D. Knysh, University of Manitoba

The classical view of the Povest' Vremennykh Let's construction was formulated by Alexander Shakhmatov more than two generations ago. Despite its widespread popularity and prima facie plausibility, the theory of the Russian textologist rests on a series of untenable assumptions. While there are convincing reasons for accepting continuing redactions of the Povest' in c. 1087-88, c. 1093, c. 1111, c. 1113-16, followed by ihumen Sylvester's important revision of c. 1116-17, Shakhmatov's theory of so-called "third redaction of 1118" must clearly be abandoned: (1) It is more than probable that Sylvester carried his revision forward to the year 1116 (not just to 1110). The Hypatian codex for the years 1110-16 presents a fuller version of this effort, which is not the work of Shakhmatov's "1118 editor." The Laurentian codex, on the other hand merely contains a Suzdalian abbreviation of Sylvester for the years 1110-16, and is thus a secondary and derivative source. (2) The "Ladoga passage" of 1114 was written not in 1118, but most probably near the end of March 1114, as careful textual analysis demonstrates. The "Ladoga" setting for Rurik's arrival as found in the Hypatian codex is not an "1118 addition," but a part of Sylvester's composition as transcribed from an earlier editor. The Laurentian codex' "Novhorod" setting for Rurik's arrival is a fourteenth century Suzdalian emendation. (3) Volodymyr Monomakh's Pouchenie could not have been composed in its final form much earlier than c. 1124-25, and hence could not have been included in the Povest' by the "editor of 1118." (4) The Laurentian codex' failure to exhibit the "additions of 1118" is not evidence of its being a more faithful reproduction of Sylvester. It rather indicates its defective and derivative nature as a literary document. The rejection of

праці Сильвестра. Це якраз виявляє похідність і дефективність цього російського літературного документу.

Відкинення гіпотези О. Шахматова /включаючи тут його переконання про існування "ранніх компіляцій" 1039 р., 1050 р. і 1073 р./ мусить доповнитися пошуком історичного кадру Повісти временних літ.

Shakhmatov's hypothesis (including his belief in the existence of earlier compilations of 1039, 1050, and 1073) must lead to a significant re-assessment of the proper historical framework for the Povest'.

РІДКІСНІ ВИДАННЯ У БАВНД-БРУКУ

Іван Коровицький, Бібліотека "Дому Української Культури"

Наймолодша українська бібліотека в Америці, що міститься у новозбудованому будинку церковного осередку й перебуває у стадії організації, має стати центральною книгозбірнею Православної Митрополії і Духовної Семінарії. Саме тому в ній переважають--у відділі рідкісних публікацій--книги богословського змісту /в т.ч. проповіді Гречулевича/ та богослужбові тексти.

З-поміж книг світського змісту тепер упорядковується велика збірка драматичних творів, серед яких є й такі, що вийшли у Східній Україні перед першою світовою війною і їх не виявлено в інших книгозбірнях.

Особливу вартість мають маловідомі видання, що стосуються виділення Холмщини в окрему єпархію та адміністративну одиницю, нищення греко-католицького обряду на Холмщині й Підляшші та пізнішого /1920-1939/ переслідування православних.

Історика можуть також зацікавити рідкісні брошури, опубліковані політичною еміграцією в Чехословаччині та Австрії /1920-1923/. У цій бібліотеці збираються також парафіяльні видання місцевого поширення.

RARE BOOKS IN SOUTH BOUND BROOK, N.J.

Ivan Korowytsky, Library of the "House of Ukrainian Culture"

The youngest Ukrainian library, still in the initial stage of organization, located in its new building called "Ukrainian Culture," is intended to be the central one for the whole Orthodox Church in the USA.

Thus this library--as to old and rare books--has above all theological works (among them the sermons by Hrechulevych) and liturgical texts.

Nevertheless the secular section of the library's collection (now prepared for cataloging) is rich in the uncommon works of dramaturgy, especially those published in the Eastern Ukraine before the First World War.

Special attention should be given to the little known publications concerning events connected with the creating of the separate church diocese and administrative province in the Kholm region. This action was connected with the preceding (1875) liquidation of the Greek-Catholic church in the Kholm region and in Pidlachia.

The subsequent persecution of the Orthodox church in the years 1920-1939 is also described in the Bound Brook collection.

Most of the booklets published by political emigrants in Czechoslovakia and Austria in the years 1920-1923 are also not found in the other libraries or private collections.

The library is collecting local, restricted-circulation, and parochial publications.

РЕГІОНАЛЬНО-МЕМУАРНІ ДОСЛІДИ Й ПУБЛІКАЦІЇ

Роман Миколаєвич, Наукове Товариство ім. Шевченка

У п'ятдесятих роках наші емігранти почали творити товариства крайнів із різних сіл, повітів, збираючи описи, спогади з пережитих подій у рідному краю та видаючи збірники з регіонально-мемуарним змістом.

Наукове Товариство ім. Шевченка заснувало в 1961 р. Комісію Регіональних Дослідів і Публікацій із метою надати тому рухові більш організованих форм, служити їхнім працівникам, авторам і редакторам порадами, розшукуванням джерельних матеріалів і, таким чином, піднести науковий рівень їхніх видань. Велику увагу звернено на те, щоб у тих описах і спогадах були подані правдиві факти, наведено події без жодних партійних чи групових упереджень.

Дотепер вийшло близько 30 збірників-монографій, присвячених поодиноким округам, повітам чи навіть селам. Вартість їх полягає, передусім, у тому, що вони подають безпосередні описи подій, про які не згадується або їх викривляється в офіційних красивих публікаціях. Вони служитимуть як причинки, джерельні документи, необхідні для дальших студій нашої доби.

Подібну акцію дуже інтенсивно перевели жиди, зібравши мемуари та описи з часів їхньої трагедії "голокосту".

Настає крайня потреба поширити регіонально-мемуарні студії про східньоукраїнські землі, присвячуючи увагу голодові 1932-1933 рр., що був створений Москвою, та іншим терористичним акціям. Треба присвятити увагу Лемківщині, що також пройшла свою трагедію "голокосту".

Ця справа пильна й невідкладна, бо вимирають старші віком люди, що пережили ті важкі події і можуть їх описати.

REGIONAL MEMOIRS: STUDIES AND PUBLICATIONS

Roman Mykolajewycz, Shevchenko Scientific Society

In the 1950s Regional Societies of different sections of Ukraine were founded among the Ukrainian emigrant groups and began to collect historic documents and memoirs written by their countrymen. The material included events that occurred in the past in various regions, cities, or villages-- which will never be mentioned in the official publications of the totalitarian Soviet regime. These materials were then edited and published as collections of historical memoirs.

In 1961 Shevchenko Scientific Society established a Committee for Regional Studies and Publications to offer to Regional Societies help and advice needed to improve their work. The primary stress was laid on the truthfulness of the descriptions and on the need to produce good and useful publications.

Thus a series of regional publications appeared--an important source of reliable firsthand descriptions of important events for future historical studies. These publications up to now have mainly concerned regions of the West Ukraine.

It is an urgent need to extend the collection of materials to the East Ukrainian regions and especially to cover the events of the famine of 1932-1933 as well as the acts of genocide performed by the Soviet regime. Also the Lemkivshchyna region at present under Poland must be covered by such collections.

These projects are of the highest priority because the number of old people, prospective authors of the above mentioned memoirs, is shrinking rapidly from year to year.

ПОДРУЖНІ МОТИВИ У ЛЕСІ УКРАЇНКИ
/на основі творів "Йоганна, жінка Хусова" і "Забута тінь"/

Наталія Пазуняк, Пенсильванський університет

Одвічна тема подружніх конфліктів у світовій літературі віддзеркалена у ряді творів Лесі Українки--"Йоганна, жінка Хусова", "Забута тінь", "Руфін і Прісцилла", "Айша та Мохаммед", "Оргія", "Бояриня" та інші. Цим Лесею Українка внесла в скарбницю української літератури цікавий і тематично вартісний елемент.

Твір "Йоганна, жінка Хусова", побудований, як і більшість драматичних творів Лесі Українки, на контрастах і антагонізмах персонажів. Тут боротьба двох суперечностей проводиться в психологічній сфері. Один аспект цієї боротьби--зовнішній,--це зудар двох цілком протилежних ментальностей і характерів--егоїстичного кар'єриста життєвого матеріяліста Хуси, чоловіка Йоганни, і самої героїні твору Йоганни--ідеалістичної у її життєвій настанові послідовниці Христа. Другий аспект, що став центральною темою твору, внутрішній,--це боротьба в душі самої Йоганни--між прагненням діяти послідовно із своєю внутрішньою душевною настановою--жити за законами улюбленого Учителя--Христа, плекаючи справжню любов у серці, відокремившись від Хуси, і між законами суспільства, що вимагають безапеляційної вірності й послуху чоловікові. Назовні перемагає суспільний закон--Йоганна зберігає вірність нелюбому Хусові; та внутрішньо перемагає її нічим непоборна любов до Учителя--Христа і тим самим вірність своєму "я", що виявлене в її поведінці й в кінцевій сцені.

Трагічна доля жінки виявлена також у ліричній поемі "Забута тінь", у якій Лесею Українка здогадується про душевні страждання дружини Данте Аліг'єрі, забутої світом, безіменної, тоді коли

MARITAL CONFLICTS IN LESJA UKRAJINKA'S WORKS

("JOHANNA, WIFE OF KHUSA" AND "THE FORGOTTEN SHADOW")

Natalia Pazuniak, University of Pennsylvania

One of the eternal subjects in World Literature--marital conflict--is depicted by Lesja Ukrajinka in several of her dramatic and lyrical works: "Johanna, Wife of Khusa," "The Forgotten Shadow," "Rufinus and Priseilla," "Aisha and Mohammed," "Orgy," and "Bojarynja."

The dramatic study in "Johanna" portrays the conflict of two completely opposite natures living in early Christian times in Galilee--the official, Khusa, immoral, cruel, and sadistic, and his wife, Johanna, a woman of high virtues and a true follower of Christ. The collision between these opposite characters, however, is only one aspect of the play, the external one; a more essential aspect of the conflict is the one within Johanna's psyche. On the one hand, her inner self urges her to break the bonds of matrimony to Khusa and follow the path outlined by Christ; on the other hand, her feeling of obedience to the laws of society urges her to accept Khusa as her only master. After a powerful emotional turmoil, she accepts the laws of society and stays with Khusa in his home. However, within her inner self she treasures her impeccable love for Christ and His holy message. Her inner victory over her immoral surroundings marks this dramatic story with idealistic features.

Another work by Ukrajinka, with the subject of the tragic fate of the neglected wife, is her lyrical poem, "The Forgotten Shadow," namely the wife of Dante Alighieri. Ukrajinka surmises her plight, namely that although she was Dante's faithful companion throughout his life, only Beatrice appears in his poetry as his great romantic love.

An attempted parallel of the same motifs in the works of Ukrajinka's Swedish contemporary, the playwright Strindberg, discloses a quite opposite

саме вона була вірною подругою його бурхливого творчого життя. Та на віки збереглося ім'я любови Данте до Беатріче. Леся Українка внесла частку своєї істоти в обидва твори, чим віддзеркалила свій глибокий ідеалізм у сприйманні життя.

Порівняння з подібними подружніми мотивами у сучасника Лесі Українки славного шведського драматурга А. Стріндберга вказує на цілковито відмінне трактування жінки у подружньому житті. У Стріндберга--це жорстокі, себелюбні незбалансовані постаті, які руйнують життя своїх чоловіків. Одиноким паралельним аспектом, який варто підмітити, є те, що Стріндберг як і Леся Українка внесли частку свого зболілого "я" у свої драми з подружньою тематикою. Тоді, коли героїні Стріндберга викликають у читача відразу й частково співчуття, героїні драм Лесі Українки викликають подив і зворушення--при високій оцінці таланту обох драматургів.

treatment of married women. His female protagonists are cruel, egotistical, unbalanced; they destroy their husbands' lives. The only parallel moment between these two authors in the related motifs is the fact that both of them inserted an inner part of the self into their works.

АВАРИ І СЛОВ"ЯНИ

Омелян Прицак, Гарвардський університет

У цій доповіді автор мінімально обговорює зв"язки європейських аварів із середньоазійськими жоу-жанами, як також не займається спеціально "аварським археологічним матеріалом". Він концентрує свою увагу на проблемі зв"язків між аварами та слов"янами з точки погляду історії євразійського степу.

І.

Насамперед доповідач подає структуру "імперії номадів", для якої пропонує вживати термін рах. Це була держава професіональних воєнків та добірних купців, що дотримуючись ідей релігії степових військових союзів (Männerbünde) циклічно відтворювали таку степову імперію. Типічним тут було циклічне, а не лінійне мислення.

Авари /властиво псевдо-авари/ вперше прибули як втікачі на територію поміж Озівським морем та Північним Кавказом. Вони принесли з собою візію Рах та вміння її реалізувати. Для того були потрібні такі шість чинників: 1/ гроші; 2/ партнери; 3/ територія; 4/ воїни; 5/ невільники; 6/ харчі та зброя. Завдяки великому талантові своїх провідників, псевдо-авари зуміли собі забезпечити усі ці чинники протягом одного десятиліття /558-568/.

2.

В науці загально прийнято, що Йордан /551/ подав у всіх подробицях топографічні дані про три вітки слов"ян: 1/ венетів--північнозахідних слов"ян; 2/ склавнів--південних слов"ян та 3/ антів--східних слов"ян. Проте нова аналіза твору Йордана виявила, що ця наукова "догма" не має джерельної підтримки.

Йордан не вважав своїм завданням подати географічно-антро-

THE SLAVS AND THE AVARS

Omeljan Pritsak, Harvard University

In this paper I will deal only marginally with the relations between the Avars and the Jou-Jan, and will refrain from evaluating the "Avar archaeological materials." Essentially, I am setting out to revisit the Avars in their relationship to the Slavs through the perspective of Eurasian history.

1.

First, I will examine the general structure of the phenomenon called "nomadic empires" (PAX) or the rule by the professional warrior and merchant elites over the Eurasian steppe, a creation of the bearers of a steppe warrior religion based on cyclical mythic thinking. The Avars, or more exactly the Pseudo-Avars, had arrived first in the Maeotis--North Caucasus region as fugitives. But they had brought with them the vision of a PAX and the capacity to bring it into realization, which required the usual six elements for the "making of a steppe Pax": 1) capital (money); 2) partners; 3) territory; 4) warriors; 5) chattel; 6) provisions. Thanks to the unusual capacity of their leaders, they succeeded in securing all six within one decade (558-568).

2.

Jordanes (551) is credited by modern scholarship with providing detailed topographical data that confirm the tripartite division of the Slavs at that time: 1) Venethae--as Northern and Western Slavs; 2) Sclaveni--as Southern Slavs; 3) Antes--as Eastern Slavs. The scrutinized examination of this locus classicus reveals something different.

Jordanes' object in writing his work was not to present the geography and anthropology of the Scythia of his time per se. That part of the world (east of Germania and the Vistula) was of interest to him only because the Goths had once lived there. His primary concern was to present the frontiers of Scythia and their population in a general, timeless manner, delineating

пологічні дані про "Скитію" свого часу. Ця частина землі /на схід від Германії та Висли/ цікавила його тільки тому, що там колись жили готи, що були головним предметом історії.

Якщо він згадує про венедів або антів, то тільки тому, що з ними мали до діла королі готів /Германаріх з венедами, а Вінитарій з антами/. В той час /бл. 400 р./ готи жили в межиріччі Дністра й Дніпра й тому Йордан прийняв для антів /з якими як сказано воював готський король/--територію поміж Дністром і Дніпром.

Тим часом територія склавів, що жили в Паннонії подана правильно, бо Йордан походив звідтам і мав точні дані про цю територію.

3.

Аварська Рах проіснувала в Середній Європі близько 250 років і залишила по собі поважний слід. Найважливішим її здобутком було виникнення слов"янської мови як lingua franca /койне/ аварської держави. На своїй "зовнішній території", якою була дунайська границя з Візантією, авари поселювали військових колоністів і ці поселення називали "Склавініями". Слово склав є гунського походження і означає "пограничника", подібно як слова венед та ант. У цих військових поселеннях мова виходців із сіл виробилася на мову вищого типу й як така могла служити засобом спілкування в державі.

Це й була дунайська "прабатьківщина" слов"ян, про яку згадує редактор "Повісти временних літ". Після упадку аварської Рах розвинулися слов"янські мовні групи, дотримуючись уже нової політичної географії.

points of orientation first from the southern and western perspective (Pannonia with its boundaries from Morsianus Stagnus/the Neusiedler Lake to Novietunum Novae), and then from the northern and eastern perspective.

He inserted associations, digressions, etc., into that presentation (from earlier sources), but his data always had to do primarily with the affairs of the Goths and the Getae (because he equated the two). Jordanes added the Venethae, whom he took to be the ancient Vistula Venedae, because they fought with the Gothic king Hermanarich (d. 375), and he introduces the Antes only because of the terrible vengeance that the Gothic king Vinitharius (fl. 400) took on them. Since at that time the Goths lived in the Ukrainian "Mesopotamia" (the region between the Dniester and Dnieper rivers), by "abstraction" Jordanes put the habitat of the Antes there.

Hence, Jordanes' introduction does not contain "priceless" information about the topography of the alleged three branches of the Slavs around 551 A.D., as scholars have generally believed. Rather, Jordanes timeless systematization, grouping the Venetae, Sclaveni, and Antes together, was done not on the basis of ethnic or linguistic criteria (Jordanes was not yet familiar with German Romanticism!), but because these were three similar frontier warrior institutions.

3.

The Avar PAX, which existed throughout Central Europe for a period of 250 years (568-796), left an indelible mark on European development. During that time, the local peasants, disparate in language, with their horizons going only so far as those of their hamlets, were uprooted and brought together into larger communities in military colonies on the Danube frontier (the Sklavinas), thereby setting the stage for the development of the Common Slavic language, capable of serving as a means of communication for a larger territory.

Speakers of this new lingua franca now began to appropriate the professional term Sklavin (of Proto-Bulgarian origin) as a self-designation, which was to result in the illusion that an ethnic consciousness had previously existed in the remote Proto-Slavic period.

The old traditions (especially that of the Povest' vremennykh let) about the origin of the Slavs along the Danube should not be understood in the Romantic notion of an Urheimat ("original home") from which the Slavic ethnic tribes migrated in different directions. Instead, it refers to the period of Avar military colonies along the Danube limes, where untutored parochial uprooted peasants were trained and recast into larger communities and developed a more sophisticated lingua franca.

The activity on the Avar-Byzantine frontier was a requisite stage for the future development of the Slavic cultures and nations.

ПОГЛЯДИ ІВАНА ФРАНКА НА ЛІТЕРАТУРУ І ЛІТЕРАТУРНУ КРИТИКУ

Богдан Романенчук, Ніагарський університет

Іван Франко був у своєму часі, в останніх 30-ти роках XIX-го й напочатку XX-го ст., найвизначнішим літературним критиком і теоретиком літератури протягом майже 40 років. Його літературно-критична діяльність була тісно зв'язана з розвитком рідної та європейської літератури й літературознавства. Він був обізнаний з усіма літературними теоріями свого часу і попередніх віків західного світу. В своїй практиці Франко використовував досягнення європейської критичної думки, хоч з деякими теоретиками не згоджувався і свої критичні думки про них виразно висловлював. Критичним оком він дивився на античного Аристотеля, французького Ламетра, Еннекена, Брунет'єра, німецького Германа Бара, Еріха Шмідта, російського Добролюбова, українського Огоновського та інші.

На основі тогочасних думок Франко збудував собі власну систему поглядів, в яких відгомін інших теоретиків, європейських і російських досить виразний. Проте в його теоретичних міркуваннях є і його власні думки, що були відображенням його світогляду, якому, між іншим, незалежно від будь-яких впливів, притаманна була особлива риса--глибоке почуття спільності і національної приналежності. Іншими словами, Франко був людина наскрізь громадська і наскрізь національна, і це відобразилося в його літературній творчості і критичній діяльності.

Його погляди на літературу й літературну критику виявилися в багатьох критичних статтях і в декількох теоретичних працях, які показують розвиток його літературознавчих поглядів. Згадаємо тут три головніші з них:

IVAN FRANKO'S VIEWS CONCERNING LITERATURE AND LITERARY CRITICISM

Bohdan Romanenchuk, Niagara University

During the last thirty years of the nineteenth century and during the beginning of the twentieth century, that is for about forty years, Ivan Franko was the most prominent Ukrainian literary scholar and critic. His critical work was tightly connected with the development of Ukrainian and European literatures and their literary criticism. He was well versed in the literary theories of the Western world of his time and of the previous centuries, although he did not always accept these theories and very often expressed his disagreement with them. He looked critically at the ancient Aristotle, the French Jules Lemaître, Émile Hennequin, and Ferdinand Brunetière, the German Hermann Bar and Erich Schmidt, the Russian Nikolaj Dobroljubov, the Ukrainian Omeljan Ohonovs'kyj, and others.

Based on the views of that time, Franko built his own system of ideas in which the views of European and Russian literary scholars were well reflected. But in his views were also his own thoughts and considerations which reflected the Weltanschauung characteristic of his thinking by showing its independence, its profoundly interconnected ideas, and its national background. In other words, Franko was truly social and profoundly national--features obvious in his literary work and in his literary scholarship.

The discussion of his views concerning literary work and its criticism are found in a number of articles and in some larger scholarly works. Here we will mention three main works:

- 1) "Poetry and its Position in Our Time" (1875-76),
- 2) "Literature: Its Tasks and Its Most Important Features" (1878),
- 3) "From the Secrets of the Poetical Work" (1898-99).

- 1/ "Поезія і її становисько в наших временах" /1875-76/,
- 2/ "Література, її завдання і найважливіші ціхи" /1878/,
- 3/ "Із секретів поетичної творчости" /1898-99/.

В першій статті, яку він написав ще як студент університету, Франко стояв досить виразно на ідеалістичних позиціях і консолідував погляди західних теоретиків--Аристотеля, Лессінга, Шіллера, Гердера, Фішера та інших і вважав поезію "індивідуалізуванням ідеалу". Предметом поезії він уважав життя, але як довго в ньому тліє іскра божого духа--велич, гармонія й краса. Він стояв проти ідеалізації життя в поезії, бо воно нереальне і людям недоступне, як також був проти вірного відображення /імітації/ життя, бо в тому житті, крім доброго, він бачив і зле, погане, якого не треба імітувати, бо воно не підносить людини. Він хотів відображувати чи показувати таку дійсність /життя/, в якій можна знайти іскру божества, себто велич, гармонію й красу.

В другій статті, написаній під впливом лектури російських революційних демократів, Франко стверджує, що література повинна бути образом життя, праці, думок і поглядів свого часу і повинна також аналізувати описані факти життя та виявляти їх причини й наслідки, їх зріст і упадок. Отже, література повинна бути "робітницею на полі людського поступу", а її метода повинна бути наукова. Тут він допускав відображення життя в усій його повноті, мовляв, "всі сторони життя мають право доступу до штуки" /мистецтва/. Найвища ціль літератури та сама, що й науки--людська одиниця, її внутрішній світ. А оскільки життя одиниці невіддільне від громадського, то завдянням літератури розкривати й аналізувати громадське життя.

В третій статті, найдовшій з усіх і найбільше зрілій, Франко говорить головню про літературну критику і висловлюється критично

In the first article, which he wrote still as a university student, Franko represented clearly his idealistic positions by consolidating the views of Western scholars--Aristotle, Lessing, Schiller, Herder, Fischer, and others--and by considering poetry as the "individualization of an ideal." He considered life as an object of poetry, as long as it contained the divine spark of greatness, harmony, and beauty. Franko was against the idealization of life in poetry, because it was unreal and inaccessible for human beings. He was also against the faithful portrayal of life (imitation), because in life, in addition to the good, he saw also the bad, which he said should not be imitated because it does not elevate man. He wanted to portray only that reality (life) in which one can find the spark of divinity necessary for greatness, harmony, and beauty.

In the second article, written under the influence of Russian social democrats, Franko demanded that literature be a picture of life, work, and thoughts and views of the time. He also demanded that it analyze the facts of life, its causes and results, its growth and decline. Thus literature should be a "worker in the field of human progress and its method should be scholarly." Here he allowed the portrayal of life in its fullness by saying that "all sides of life should be portrayed in art." However, the highest purpose of literature should be the same as that of the scholarship--human individuality, its inner world; and, as the life of the individuality is inseparable from the social life, so the task of literature is to analyze and portray life of the society.

In the third article, which is the most extensive and the most mature of his critical works, Franko speaks about literary criticism and analyzes various scholars, in particular Lemaitre and Bar. He specially treats

про різних теоретиків, зокрема про Леметра, Бара й Добролюбова. Останнього осуджує за його "реальну критику", яку він пропонував, а яку Франко відкидав, як таку, що "нехтує мистецтво". В цьому періоді Франко мав уже виразний образ літературної критики, яка, на його думку, повинна бути: а/естетична, б/ психологічна, в/ соціологічна. Ця концепція перекликається певною мірою з теорією французького теоретика естопсихолога Еміля Еннекена, але з поважними ухилами в напрямі наукової критики і порівняльної методи.

На літературну творчість він дивився майже незмінно--як на суспільну чинність із суспільними завданнями.

Погляди Франка на історію літератури не входять до цього розгляду.

Dobroljubov and his "real criticism," which he rejects because, in his opinion, it "neglects art." During this period Franko held a clear idea of literary criticism; according to him, it should be: (a) aesthetical, (b) psychological, and (c) sociological. This concept reminds one, to a certain degree, of the theory of the French aesthetic psychologist Hennequin, but with a serious deviation towards scholarly criticism and the comparative method.

Franko considered literary activity a social activity which should function socially.

Franko's views concerning the history of literature are not considered in this investigation.

ГЛАГОЛИЧНІ УРИВКИ ВІЯВЛЕНІ НЕДАВНО НА СИНАЇ Й ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ
ЩОДО ЗРАЗКІВ УКЛАДУ НАЙРАНІШИХ ГЛАГОЛИЧНИХ РУКОПИСІВ
/ тема ілюстрована прозірками/
Ігор Шевченко, Гарвардський університет

У 1975 р. виявлено значну кількість рукописних уривків у монастирі св. Катерини на Синаї, що походять з V до XVIII ст. і написані такими мовами: грецькою, сирійською, грузинською і церковно-слов'янською. 1979 р. я дістав дозвіл оглянути й ще раз зробити кілька світлин уривків негрецьких рукописів, що були виявлені на Синаї 1975 р. Деякі з них були визнані за грузинські першими дослідниками синайських знахідок. Ці уривки виявилися глаголичними й тоді стало ясным, що належать вони до найранішої доби слов'янського письменства, правдоподібно до часу з-перед IIIOO p.

У першій частині доповіді обговорюється текст цих уривків поряд із грецькими джерелами й первісними рукописами, до яких ці уривки належали. Уривки містять у собі молитви Першого й Шостого Часу та молитви початку вечірні. Всі зразки для цих чотирьох молитов--грецькі й їх можна знайти в найранішому грецькому молитвослові з VIII ст. Отже ймовірно, що наші глаголичні уривки походять з подібної церковно-слов'янської книги, якої частини називаються відповідно требник і служебник. Оскільки існує велика подібність щодо лексики, морфології, правопису, ініціалів і самого письма між новознайденими уривками та відомим "Синайським молитвословом", якого значна частина досі зберігається на Синаї, ці уривки найправдоподібніше належать до цього рукопису. Існує однак менш правдоподібна можливість, що належать вони до іншої богослужбової книги, званої часословом, яка письмом і укладом майже тотожна з "Синайським молитвословом". Мова уривків та їх вклад до наших знань про грецько-

THE GLAGOLITIC FRAGMENTS RECENTLY DISCOVERED ON SINAI AND SOME
THOUGHTS ON THE MODELS FOR THE MAKE-UP OF THE EARLIEST GLAGOLITIC
MANUSCRIPTS (WITH SLIDES)

Ihor Ševčenko, Harvard University

In 1975 a large number of manuscript fragments ranging in time from the fifth to the eighteenth centuries and in language from Greek to Syriac, Georgian and Slavic was found in the Monastery of St. Katherine of Sinai. In 1979 I was allowed to inspect and to retake several photographs of non-Greek manuscript fragments that had come to the fore on Sinai in 1975. Some of them were identified as Georgian by those who first worked on the Sinai finds. These fragments turned out to be in Glagolitic and it became apparent at first sight that they belonged to the earliest period of Slavic writing, and dated from probably before 1100.

The first part of this paper deals with the text of the fragments, with their Greek sources, and with the manuscript to which they originally must have belonged. The fragments contain prayers of the Third and the Sixth Hours and prayers belonging to the beginning of the Vespers. The models of these four prayers are all Greek and can be found in the earliest (eighth century) Greek Euchologium, or ritual book. Thus our Glagolitic fragments are likely to come from a corresponding Slavic book whose parts are called Trebnik and Služebnik respectively. Since there are great similarities in language, morphology, spelling, treatment of the initials, and the script itself between the new fragments and the famous Euchologium Sinaiticum, still preserved in large part on Sinai, it is most likely that the fragments belong to that manuscript; however, a small possibility exists that they belong to a different service book called the Horologion or Časoslov, which in respect to script and layout would be virtually identical with

слов"янські паралелі коротко обговорюються в заключних реченнях першої частини доповіді.

Друга частина доповіді торкається ширшого питання зразків для прикрас і загального укладу не тільки новознайдених уривків, але й ранніх глаголичних рукописів узагалі. Хоч текстуальний підклад цих рукописів переважно східній, зразки для композиції західні, а саме італійсько-грецькі рукописи, т. зн. грецькі рукописи, виготовлювані в південній Італії. Для підтримки цієї тези додаються чисельні паралелі між глаголичними рукописами найранішої доби й рукописами, які напевно можна локалізувати в Італії і які написані між IX і XI ст. Ці паралелі охоплюють також звичай покривати заголовки верствою фарби, вживати незвичайно великі ініціали, спеціальні типи заставок для розділювання частин тексту, деякі орнаментальні риси в ініціалах, тотожні для обох груп рукописів. Врешті, ці паралелі виявляються у сполученнях певних кольорів, як жовтого і вохристого, нетипових для властивої Візантії. Такі сполучення знаходяться як в італійсько-грецьких, так і в ранньоглаголичних церковно-слов"янських рукописах.

В останній частині доповіді обговорюються можливі шляхи проникання впливів Заходу на Балканський півострів в XI ст. Мова тут також про те, як паралелі з італійсько-грецькими рукописами можуть допомогти в установленні відносної хронології ранньоглаголичних рукописів. Автор доходить до несподіваного для себе самого висновку, що "Ассеманіїв звід", загально визнаний найстаршим із цих рукописів, може бути найпізнішим.

the Euchologium Sinaiticum. The language of the fragments and their contribution to our knowledge of Greek-Slavic equivalents are discussed briefly in the closing sentences of the first part of the paper.

The second part of the paper addresses the broader question of the models for the ornament and general make-up not only of the newly-found fragments but of the early Glagolitic manuscripts in general. While the textual models of these manuscripts are predominantly eastern, the models for the make-up are western, namely Italo-Greek manuscripts, that is, Greek manuscripts produced in southern Italy. Numerous parallels between the Glagolitic manuscripts of the earliest period and manuscripts surely localized in Italy and written between the ninth and eleventh centuries are adduced in support of this thesis. These parallels extend to the habit of putting a layer of paint over titles; the use of inordinately large initials; the use of a special kind of bands to separate parts of texts; the appearance of some ornamental features in the initials, identical in both series of manuscripts; finally, they extend to the combination of certain colors, such as yellow and ochre, non-typical for Byzantium proper; this combination occurs both in Italo-Greek and early Glagolitic Slavic manuscripts.

The final part of the paper discusses possible channels through which influences from the west penetrated into the Balkans of the eleventh century; it also deals with the contribution that parallels with Italo-Greek manuscripts can make to establishing a relative chronology of the early Glagolitic manuscripts. The author comes to the result, surprising to himself, that the Codex Assemanianus, generally considered to be the earliest among those manuscripts, may be the latest one.

СОВІСТЬ ВІКУ: ПОЕЗІЯ СВЯТОСЛАВА КАРАВАНСЬКОГО

Яр Славутич, Альбертський університет

Серед руху правозахисників--багато поетів, від виразно традиційних до явно модерністичних. Якщо, скажімо, Ігор Калинець і почасти Василь Стус репрезентують модерністські течії в літературі, Іван Світличний--напряма, близький до творчості київських неокласиків, то Святослав Караванський /нар. 1920 р./--це типовий представник традиційної поезії з виразними революційними мотивами.

У своїй основі реалістична творчість С. Караванського часто забарвлена неоромантичними мотивами боротьби за справедливість у суспільстві, за національне визволення, за свободу для народів і т.п. Звідси випливає його ненависть до загарбника--червоної Москви, новітньої та одночасно й давньої в'язниці для народів, які мали чи мають нещастя межувати з цим злочинним і жорстоким Молохом.

Не випадкове у С. Караванського зацікавлення романтиком Байроном, творцем сильних і вольових характерів, сонетами Шекспіра, а з класичної української літератури--передусім Тарасом Шевченком. Збірка Сутичка з тайфуном /Балтимор: "Смолоскип", 1980/--перша книжка поета, що провів багато років у радянських тюрмах і на засланні. Шойно 1979 р., завдяки американському урядові, він вирвався у вільний світ. Аналізу цього видання та інших творам поета і присвячено статтю.

"Совість віку: Поезія Святослава Караванського"--праця з циклу, в якому автор розглядає творчість українських правозахисників--І. Світличного, В. Стуса, І. Калинця, М. Осадчого та інш. Цей же цикл є свого роду продовженням теми, початої книжкою Розстріляна муза /Детройт: "Прометей, 1955/--англомовне видання The Muse in Prison (Jersey City: "Svoboda," 1956).

CONSCIENCE OF THE CENTURY: THE POETRY OF SVJATOSLAV KARAVANS'KYJ

Yar Slavutych, The University of Alberta

Among the dissidents there are many poets with various views from the clearly traditional to the obviously modernistic. While, for example, Ihor Kaly nec', and, to some extent, Vasyl' Stus represent the modernistic trends in literature, Ivan Svitlychnyj's views are closer to the Kievan Neoclassicists, and Sjatoslav Karavans'kyj's (born 1920) views are representative of traditional poetry with distinct revolutionary motives.

In general, the realistic creativity of S. Karavans'kyj is very often colored with Neoromantic motives depicting the fight for justice in society, for national liberation, for freedom of the nations, etc. Such a viewpoint accounts for the origin of his hatred of the unlawful occupant, red Moscow, the new and the old prison for the nations that bordered or are bordering what he calls this criminal and ferocious Moloch.

Karavans'kyj's interest in the romantic Byron, a creator of strong and resolute characters, in Shakespeare's sonnets, in Ukrainian classical literature, and, in the first place, in Taras Shevchenko is quite obvious. The collection Sutychka z tajfunom (The Encounter with the Typhoon, published by "Smoloskyp," Baltimore, 1980) is the first book of the poet who spent many years in Soviet prisons and in exile. He was rescued by the American government in 1979 and brought to the free world. This article deals with the analysis of Karavans'kyj's collection and other works by the poet.

"Conscience of the Century: The Poetry of Sjatoslav Karavans'kyj" is a work from the cycle in which the author considers the creativity of Ukrainian dissidents--Ivan Svitlychnyj, Vasyl' Stus, Ihor Kaly nec', Mychajlo Osadchyj, and others. The cycle is a continuation of the theme began with the work Rostriljana muza (Detroit: "Prometej," 1955), the English edition, The Muse in Prison (Jersey City: "Svoboda," 1956).

УКРАЇНІКА В МІЖНАРОДНІЙ БІБЛІОГРАФІЇ
MLA INTERNATIONAL BIBLIOGRAPHY

Яр Славутич, Альбертський університет

Американське товариство викладачів новітніх мов--Modern Language Association почало видавати бібліографію наукової літератури з літературознавства і мовознавства ще в двадцятих роках. Але годі шукати там україніки! Появляється вона лише після другої світової війни, коли перші українські науковці приїхали до Америки й Канади. Усе ж таки дещо було й раніше, зокрема в Англії.

По кілька позицій україніки знаходимо в річниках міжнародної бібліографії, що вийшли у світ протягом п'ятдесятих років. Напр., у найкращих випадках було таке: 1959--20 позицій, 1960--27, 1961--47. Це був час, коли постачав українські матеріали Яр Рудницький. Трохи покращав стан україніки в наступні роки: 1964--59 позицій, 1967--63, 1968--98. Реєстрували її переважно професори Пенсильванського університету або їхні студенти.

На запрошення бібліографічного комітету МЛА я перебрав український відділ 1969 р., коли вирішено видавати бібліографію кожного року в трьох томах /укр. літ.--в другому, укр. мова--у третьому/. З допомогою сина Богдана та, іноді, інших студентів, я розбудував реєстрування україніки з усього світу, всіма мовами, до таких наслідків:

Рік	Література	Мова	Фолкльор	Разом
1969	279	178	6	463
1970	521	166	37	724
1971	1361	290	112	1651
1972	1102	317	22	1443
1973	1517	358	42	1917
1974	1747	302	52	2101
1975	939	231	6	1176
1976	1131	190	9	1330
1977	748	203	9	940
1978	1131	236	57	1424
1979	1225	237	90	1552
1980	1787	308	105	2200

UKRAINIAN PUBLICATIONS IN THE MLA INTERNATIONAL BIBLIOGRAPHY

Yar Slavutych, The University of Alberta

The Modern Language Association began to publish its bibliography of scholarly literature in the fields of literature and linguistics in the 1920s. It did not include Ukrainian publications. These appeared there only after the Second World War, when the first Ukrainian scholars arrived in the United States and Canada. There was some mention of Ukrainian publications earlier, but only in England.

We find some Ukrainian entries in the International Bibliography during the 1950s. For example, in 1959, there were twenty publications mentioned, in 1960, twenty-seven, in 1961, forty-seven. At that time, the Ukrainian entries were submitted to that Bibliography by J. B. Rudnyc'kyj. The situation improved somewhat with the coming years: in 1964, the Bibliography showed fifty-nine publications, in 1967, sixty-three, in 1968, ninety-eight. These publications were registered and submitted predominantly by professors of the University of Pennsylvania and their students.

In 1969, following the invitation of the Bibliographical Committee of the MLA, I took the responsibility for the Ukrainian section of the Bibliography. At that time it was decided to publish the Bibliography in three volumes annually (Ukrainian literature in the second volume and the Ukrainian language in the third volume). With the help of my son, Bohdan and sometimes of other students, I began registering Ukrainian publications on a world-wide basis and in all languages; I achieved the following results:

Year	Literature	Language	Folklore	Total
1969	279	178	6	463
1970	521	166	37	724
1971	1361	290	112	1651
1972	1102	317	22	1443
1973	1517	358	42	1917
1974	1747	302	52	2101

Крім зазначених майже 17000 позицій, що охоплюють книжки, статті та важливіші рецензії на видання, кілька сотень гасел розкидано під російською, польською та іншими літературами; напр., стаття, надрукована українською мовою про Некрасова, поміщена в російському відділі, а стаття про Словацького--в польському.

У доповіді розглянено труднощі бібліографічної праці, наведено обставини, в яких доводилося збирати україніку, а також висловлено поради для майбутніх бібліографів, як відвойовувати, напр., Теофана Прокоповича, Мелетія Смотрицького чи "Слово о полку Ігоревім" для української літератури чи культури взагалі. Звернено особливу увагу на внесення в бібліографію лише тих видань, що їх бібліограф бачив на власні очі--ні в якому разі не можна довіряти іншим, бо помилки, як правило, будуть повторюватися. Навіть самі автори часто подають відомості з пам"яти, а це призводить до неминучих неточностей. Підкреслено також потребу внесення наукових /чи навіть популярно-наукових/ статей з етнічної преси--з огляду на брак суто наукових періодичних видань у діяспорі чи пак розпо-рошенні.

Україніка в міжнародній бібліографії--це важливе, престижеве засвідчення української гуманітарної науки. Його за всяку ціну треба продовжувати й поширювати.

Year	Literature	Language	Folklore	Total
1975	939	231	6	1176
1976	1131	190	9	1330
1977	748	203	9	940
1978	1131	236	57	1424
1979	1225	237	90	1552
1980	1787	308	105	2200

In addition to the above-mentioned approximately 17,000 entries which include books, articles, and important book reviews, some few hundreds of Ukrainian entries are scattered among publications concerning Russian and Polish literatures; for example, an article published in Ukrainian concerning Nekrasov was placed in the Russian section and an article concerning Slowacki was registered in the Polish section.

In this paper we will present the difficulties of bibliographical work and we will show the conditions under which we collected Ukrainian entries. We will also provide advice for future bibliographers on how to regain to Ukrainian literature and culture in general such literary personalities as Teofan Prokopovych, Meletij Smotryc'kyj, and such works as The Tale of the Campaign of Ihor. We will pay special attention to the fact that the bibliographer should register books which he saw and handled himself in order to avoid mistakes and unnecessary repetitions. Even authors themselves often supply erroneous information which makes the bibliography inaccurate. There is also a need to enter into the bibliography of scholarly (or popular-scholarly) articles from the ethnic press, because in this field there are no scholarly publications in the diaspora.

The Ukrainian publications in the International Bibliography are an important fact demonstrating the development of Ukrainian humanistic scholarship. This work must be continued and disseminated properly.

КИЇВ У ПОЕЗІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯСПОРИ

Микола Степаненко, Українська Могилянсько-Мазепинська
Академія Наук

На Київ, як на магнетний полюс багатомірової культурної й державної традиції, спрямовані "компасні стрілки" розумів і серцець майже всіх поетів української діаспори /від двадцятих до вісімдесятих років/.

Почавши від Чужиною Олександра Олеся, що вийшла у Відні на початку двадцятих років, і скінчивши найновішими числами журналів і часописів, що друкуються в Європі, Північній і Південній Америці та Австралії, де українська творча духовість засвідчила свою присутність і безсумнівно збагатила місцеві національні культури, тема Києва з року в рік і з книги в книгу послідовно виливається в надхненні рядки, пєани й гимни. Ця тема розвивається в мальовничих картинах і яскрить в емоційно насичених високомистецьких образах із частими алюзіями до незвичайної природної краси й до багатющої та славної історії української столиці, до чарівних легенд і переказів про її минуле, до безперервної боротьби за ствердження її "матірности", окремішности та осередности в слов'янському й загальноєвропейському світі, до "сторозтерзаної" й "двічірозп'ятої" долі й недолі довколокиївського етосу, до історичної місії Києва, як "першопокликаного" відіграти провідну ролу в запеклій боротьбі проти диявольських сил темряви, зла, неволі й заглади, до невідкличної перемоги в цій нерівній боротьбі та до віднови гармонійного суспільного ладу на основі права і правди, до утвердження справжньої людяности взаємовідносин і до відзискання "подоби Божої..."

Автор цього дослідження започатковує спробу прослідкувати

KYJIV IN THE POETRY OF THE UKRAINIAN DIASPORA

Mykola Stepanenko, Ukrainian Mohylo-Mazeppian Academy of Studies

As the magnetized needle of the compass points to the earth's magnetic pole, so the hearts and minds of virtually all the Ukrainian diaspora poets of the past six decades have focused on the ancient cultural and national tradition which is Kyjiv. Year after year, Kyjiv has inspired volumes of rhyme, odes, and hymns--beginning with the seventh volume (Chuzhynuju) of Olexander Oles' poetry (first published in Vienna in the early nineteen twenties) and undiminished through the most current issues of contemporary periodicals published in Europe, the Americas, and Australia, where the Ukrainian creative spirit forcefully continues to assert its presence and, doubtlessly, enriches the various endemic national cultures--reverberate with Kyjiv as a central theme. This theme can be traced through the colorful imagery and glistening, emotional metaphors containing frequent allusions to the exceptional scenic beauty and the bounteous and honorable history of the ancient capital; to its fabled past; to the contradiction inherent in it being simultaneously unique and separate from the Slavic and European world to which it gave birth; to the "devasted, twice-crucified fate" and misfortune of the Kyjivan ethos; to its historical mission as the "chosen" to lead the vanguard in the bitter struggle against the diabolic forces of darkness, of evil, of subjugation, and of anarchy; to the final victory in this unequal battle and a rebirth of harmony, law, order, and truth; to the permanence of genuine humanity and the perfection within ourselves of "His likeness . . . ." The author has initiated a modest attempt at researching the undercurrent of this theme in the works of such renowned masters of the poetic art as E. Malaniuk, L. Mosends, Y. Lypa, Y. Klen, T. Os'machka, I. Bahriannyj, M. Orest, O. Ol'zhych, O. Teliha,

відгомін цієї теми в творчості визначних майстрів поезії /Е. Маланюк, Л. Мосендз, Ю. Липа, Ю. Клен, Т. Осьмачка, І. Багрянний, М. Орест, О. Ольжич, О. Теліга, О. Стефанович/, а також у писаннях сучасних поетів /Яр Славутич, Леонід Полтава та інші/, що невтомно збагачують "державу слова" й наполегливо творять єдиний і нестримний потік українського письменства.

and O. Stefanovych as well as in the poetry of a new generation of contemporary artists (Yar Slavutych, Leonid Poltava, and others) who tirelessly enrich the "empire of poetry" throughout the lands which they have settled and diligently endow with the unified, unabated flow of Ukrainian poetic tradition.

ЛЕМКІВСЬКІ ГОВІРКИ

Богдан О. Струмівський, Гарвардський університет

Лемківські говірки досліджуються віддавна, починаючи від О. Брока /південь, 1899/ та І. Верхратського /північ, 1902/. Лемківщина є одним із небагатьох районів поширення української мови, опрацьованих у формі діалектологічного атласу З. Штібера /1956-64/.

Спірною проблемою залишається час виникнення цього комплексу говірок. Важливою вказівкою є тут топоніміка, яка свідчить про відносно пізніє походження західнолемківського говору /принаймні на північ від Бескиду/, нашарованого на раніший польський говір.

Починаючи від XVI ст., лемківські говірки можна вивчати за історичними пам'ятками /учительними євангеліями, документами, піснями, віршами і т. д./. Історична хрестоматія лемківських текстів була б бажаним путівником по цих матеріалах.

Більшість рис лемківських говірок спільна з іншими карпатськими говірками української мови. Унікально лемківськими є орудний відмінок однини жіночих іменників на -ом /як у сербів і хорватів/ та постійний наголос на передостанньому складі /як у східних словаків і поляків/. Лексично мішаються словацько-угорські впливи з польськими, при чому гірський хребет не був ніякою перешкодою: польонізми виступають на південних схилах /напр., хлопец/, а словакізми та гунгаризми--на північних /напр., палінка, палюнка 'горілка', газда 'господар'/ . У технічній термінології помітний сильний німецький вплив, як у більшості слов'ян. Пам'яткою з доби багато дискутованої "волоської колонізації" є деякі румунізми гірського-пастирського характеру /як курастра 'молозиво'/.

Лемківські говірки використувано як украплення в літера-

THE LEMKIAN DIALECTS

Bohdan A. Struminsky, Harvard University

Lemkian dialects have been studied for a long time, beginning with Olaf Broch--the South in 1899 and Ivan Verkhrats'kyj--the North in 1902. The Lemkian region is one of the few Ukrainian-speaking areas covered in Z. Stieber's dialectological atlas (1956-64).

The time when this dialectal complex was formed remains debatable. An important clue is provided by toponymy which shows a relatively late origin of the western Lemkian dialect (at least north of the Beskyd mountains), superimposed on an earlier Polish dialect.

Starting with the sixteenth century, Lemkian dialects may be studied on the basis of historical records ("Didactic Gospels," documents, songs, poems, etc.). A historical chrestomathy of Lemkian texts would be a desirable guide to these materials.

Most features of the Lemkian dialects are shared by other Carpathian dialects of the Ukrainian language. The instrumental singular of feminine nouns in -om (as with Serbs and Croats) and a constant stress on the penultimate syllable (as with eastern Slovaks and Poles) are uniquely Lemkian. Lexically, Slovak-Hungarian influence is mixed with that of Polish, the mountain range being no obstacle, because Polonisms occur also on the southern slopes (e.g., khlopec 'boy') and Slovakisms and Hungarianisms also on the northern slopes (e.g., palinka, paljunka 'whisky,' gazda 'yeoman farmer'). There is a strong German influence in technical vocabulary, as with most Slavs. Some Rumanianisms of mountaineer-shepherd character (as kurastra 'first milk') are a reminder of the period of the much-discussed "Wallachian colonization."

турі різної орієнтації--загальноукраїнської /напр., Б. Антонич, Ф. Коковський/, москвофільської /напр., В. Хил'як/і вузькорегіональної /напр., О. Духнович/, натомість спроби суцільно писати по-лемківськи ніколи не вийшли поза наслідування фолкльору й мінімальне вживання в журналістиці.

The Lemkian dialects have been used as incrustations in the literature of various orientation--general Ukrainian (e.g., B. Antonych, F. Kokovs'kyj), Muscovyphile (e.g., V. Khylyak) and narrowly regionalistic (e.g., O. Dukhnovych), but attempts to write whole works in Lemkian have never gone beyond the imitation of folklore and marginal journalism.

ТЕМА: ПРАЦЯ ЗАХІДНЬОГО ДОСЛІДНИКА В БІБЛІОТЕКАХ
ТА АРХІВАХ СХІДНЬОЇ ЄВРОПИ

Панелісти: Марта Богачевська-Хом"як, Мангетенвіл коледж
Едвард Касинець, Каліфорнійський університет,
Берклі
Мирослав Лабунька, Ля Саль коледж
Франко Сисин, Гарвардський університет
Надія Світлична, Ірвінгтон, Нью-Джерзі

Модератор: Марта Тарнавська, Пенсильванський університет

Панелісти доповідатимуть про власний досвід праці в бібліотеках та архівах України, Росії, Польщі, Чехословаччини, Болгарії, Угорщини та Югославії, зупиняючись зокрема на практичних проблемах доступу до книгозбірень і на різницях між працею дослідника в бібліотеках заходу і такою ж працею в країнах східної Європи. Обмін досвідом і дискусія допоможуть з"ясувати молодим науковцям, які плянують у майбутньому користуватись архівами та бібліотеками соціалістичних країн, яких саме труднощів і проблем можна сподіватися та як ці перешкоди перемогати, і чи користі з цієї праці варті вкладених у неї зусиль і коштів.

THEME: WESTERN RESEARCHER IN THE ARCHIVES AND LIBRARIES OF EASTERN EUROPE

Panelists: Martha Bohachevsky-Chomiak, Manhattanville College
Edward Kasinec, University of California, Berkeley
Miroslav Labunka, La Salle College
Frank Sysyn, Harvard University
Nadia Svitlychna, Irvington, N.J.

Moderator: Marta Tarnawsky, University of Pennsylvania

Panelists will report on their own experiences in the libraries and archives of Ukraine, Russia, Poland, Czechoslovakia, Bulgaria, Hungary, and Yugoslavia. The emphasis will be on practical problems of access to archival and library collections and on different ways of doing library research in countries of the Socialist block. This sharing of experiences should be of special interest to young scholars planning or contemplating future research in Eastern Europe. A discussion, hopefully, will point out the difficulties the Western scholar may encounter and the possible ways of overcoming some common obstacles. It should also make it possible to reach some conclusions as to whether the results gained by such research are worth the cost and effort expended on it.

ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯСПОРИ
/На прикладі лексики автомобілізму/

Анатоль Вовк, Український Термінологічний Центр в Америці

Українська еміграція, як еміграція недержавної нації, має особливі труднощі в плеканні культури своєї мови, зокрема її термінологічного компонента. Термінологія автомобілізму--найкращий приклад цього. Доповідь просліджує побутове застосування термінології від таборів переміщених осіб після закінчення другої світової війни до теперішнього часу.

Аналіза наявних джерел цієї лексики з одного боку, а мововжитку еміграції з другого, показує неусталеність і незадовільність теперішнього стану автомобільної термінології в діяспорі. Доповідач розглядає причини цього стану й подає пропозиції, як прищепити добру побутово-технічну термінологію громадянству, особливо молодому поколінню.

Запровадження лексики модерного побуту в програму навчання мови у школах українознавства є найважливішою із цих пропозицій. Передумова цього--опрацювання та узгіднення термінологічної лексики широкого вжитку, удоступнення її авторам шкільних підручників і програм. Уже започатковане приготування словничків-мінімумів з поодиноких ділянок науки, техніки й новітнього побуту вимагає продовжування й посилення цієї праці.

Доповідь розглядає проблеми, що виривають перед укладачами термінологічних словничків і вимагають розв'язання. До них належить проблема лексичної бази /радянська термінологія, термінологія 1923-1932 років, чи раціональне поєднання обох/, трактування небажаної синонімії термінів, справа доцільности, критеріїв і меж запровадження чужомовних слів та власних новотворів у терміноло-

TERMINOLOGY PROBLEMS IN THE UKRAINIAN DIASPORA: A CASE STUDY
(Ukrainian Terms of Motoring)

Anatole Wowk, Center for Ukrainian Terminology in America

Ukrainian emigrés in the Free World experience considerable difficulties in cultivating their linguistic heritage, especially in the field of technical terminology. They cannot rely upon publications from their homeland since Ukraine, incorporated into the Soviet Union by force after losing its war of independence, for decades has experienced the relentless Russification.

The paper traces the use of motoring terms in the Ukrainian emigré publications from 1945 to the present time. Selected terms in use or proposed are analyzed from the viewpoint of linguistic correctness and tradition. The major sources of Ukrainian technical terminology are discussed including the special bilingual dictionaries of the 1923-1932 period when, during the shortlived Ukrainian cultural renaissance, modern terminology in most fields of science and technology was developed.

The author finds the current Ukrainian emigré use of technical terminology, as exemplified by motoring terms, far from satisfactory. He discusses the most likely reasons for the existing lack of uniformity and standardization and proposes some remedial actions.

The problems confronting a compiler of a Ukrainian dictionary in any specialized field are defined and discussed. One of them is the necessity to screen out the Russianized terms appearing in the current Soviet-Ukrainian terminological as well as general dictionaries. The difficulties in choosing the proper Ukrainian equivalent for some English terms from the many terms available are illustrated with the words "tire," "inner tube," and "engine".

гічні системи.

Труднощі вибору та усталення норми для деяких автомобільних термінів проілюстровано в доповіді дискусією українських відповідників для англійських назв *tire*, *inner tube*, *car engine*.

Аналіза назв з автомобілізму, узятих із преси 1965-1980 рр., як також із інших джерел, показує позитиви й негативи розвитку автомобільної лексики за останні десятиріччя. Згадано також причинки доповідача до справи популяризації доброї термінології автомобілізму та споріднених галузей.

Підсумовуючи, доповідь стверджує, що термінологія автомобільної справи наглядно ілюструє незадовільний стан термінології серед українців у вільному світі. Це поле великих, але невикористаних можливостей. Майбутнє цієї важливої ділянки української культури залежатиме від ступеня зацікавлення термінологічними проблемами серед молодшої генерації українських філологів, діячів культури та любителів рідної мови.

It is apparent that future developments in Ukrainian terminology as well as improvements in the knowledge of terminology among Ukrainian emigré in the Free World will depend on the degree of involvement in the subject of the younger generation of Ukrainian language specialists, cultural activists and plain language lovers.

ФРАНКО І ГЕТЕ

Володимир Жила, Тексас Тек університет

Помітне місце в історії українсько-німецьких літературних зв'язків XIX і XX століть посідає пізнання, вивчення й розробка тематики Гете українськими письменниками. Йоганн Вольфганг фон Гете, геніяльний німецький поет, видатний мислитель і вчений, був широко відомий на Україні вже на початку XIX ст., де його творчість високо цінували, уважно до неї прислухались та найголовніше виловлювали в ній специфічні особливості його поетичної індивідуальності.

У свідомість української громади Гете увійшов насамперед завдяки мистецьким перекладам Франка. Для цієї великої роботи Франко мав неабиякі здібності, велику зосередженість і жадібне прагнення до знань.

Велетенську працю виконав Франко над перекладом Фавста. 1882 р. він опублікував переклад усієї першої частини, а 1899 р. надрукував уривок /третю дію/ другої частини -- "Гелена і Фавст". Ці переклади, на думку літературознавця Олександра Білецького, -- це "наслідок сумлінної і ретельної праці".

Звичайно, щоб уміло перекласти творчість Гете, Франко мусив її ґрунтовно вивчати й постійно над нею працювати. Таким чином, з часом вона склала для нього окремий світ поетичної традиції, що глибоко запав у свідомість поета перекладача та, без сумніву, був для нього життєдайним джерелом надхнення.

Немає сумніву, що Гете й Франко були в чомусь істотному споріднені. У загальному обом їм був притаманний оптимістичний світогляд, глибинний гуманізм і сильне тяжіння до філософського осмислення дійсності. Великий німецький поет приваблював Франка

FRANKO AND GOETHE

Wolodymyr T. Zyla, Texas Tech University

The perception, study, and development of Goethe's themes by Ukrainian writers have had a conspicuous place in the history of Ukrainian-German literary relations of the nineteenth and twentieth centuries. Johann Wolfgang von Goethe, the great German poet, thinker, and scholar, was already widely known in the Ukraine in the early 1800s.

Ivan Franko (1856-1916) was the writer who truly put Goethe in the forefront of the Ukrainian conscience. Goethe's image gains in immortality from Franko's works. Franko studied Goethe's works carefully, translated them, and searched in them for consonance, simplicity, wisdom, emotion, and artistic peculiarity. Goethe attracted Franko with his optimism, with his humanism, and with his ability to portray reality philosophically.

Franko dedicated most of his attention to Faust. For him Faust was a unique work of great artistic value, one filled with a philosophical background. It was a work of great faith in man's creative powers in which true human situations are portrayed. In his translation Franko carefully considered the original by preserving its tone and meter as well as the main ideas of individual fragments. His rendition of the First Part of Faust is of great historical value for anyone who attempts a translation into Ukrainian. The translation of the Third Act of the Second Part of Faust--"Helena i Favst" (Helen and Faust)--is of great quality in its imagery and in its music.

Through his contributions to the Ukrainian art of translation, Franko enlarged and perfected his own masterful creative abilities. The lyrical poem Ziv"jale lystja (Withered Leaves), for example, gives an excellent portrayal of love that is not mutually shared. Such a love ends with a tragedy

органічним злиттям простоти й мудрости, щирим гуманним почуттям, романтичною поривчастістю, суворим патосом у поєднанні з яскравою емоційністю і м'яким ліризмом--прикмети, що лягли в основу перлини Франкової лірики Зів'яле листя. На нашу думку, цей мистецький шедевр, --це український різновид роману Страждання молодого Вертера. Обидва твори далекі від песимізму й безнадійности, проте повні болю, туги й розчарування. Це трагедії нерозділеного кохання, породжені не лише любовною драмою, але й рядом причин суспільного й громадського характеру.

Франко самобутній мистець, черпав із життєдайного джерела творчости Гете, але всі ці присвоєні мистецькі вартості перетоплював у своєму творчому горнілі, таким чином, збагачуючи скарбницю українського письменства.

that has its roots in the structure of society. We have tried to indicate, at least in the most important features, that Franko drew from his understanding of Goethe, underlining at the same time his own native genius. Our purpose in doing so is to single out Ziv"jale lystja as an original creative Ukrainian variant of The Sorrows of Young Werther.

"МОЯ ДОБА"--ПОЕМА ПАЛЖОГО ЗАГЛИБЛЕННЯ

Володимир Жила, Тексас Тек університет

Вивчаючи та аналізуючи різні поетичні твори, знавці літератури намагаються зрозуміти, чому їх написано. Деякі поети люблять минуле, деякі говорять безпосередньо чи посередньо лише про теперішнє, інші люблять заглиблюватися в свою працю, а є й такі, що залишають особисте осторонь. Поезія, у великій мірі, є згущенням переживань і вражень їх творця. Томас-Стернс Еліот домагається, щоб "не показувати індивідуальности автора у творі"; на його думку, творець повинен бути лише "каталізатором" або "середовищем", а емоції в його творі--"втечею від особистости".

Однак можна вказати на велике число поетичних творів, де проводиться зовсім протилежно, де поезія, за словами Рільке, є безпосереднім наслідком "крайнього страждання й радості" поета. Добрим прикладом такої творчости є "Моя доба" Яра Славутича. 625 октав, написаних на зразок причинового здійснення, складають дванадцять пісень та епілог і якраз є наслідком радості і крайнощів страждання. Навіть заголовок стверджує, що поема стосується не лише доби, але більш специфічно емоцій, думок і дій самого автора. Важливо, що розглядання подій подано безпосередньо--воно впливає з самого серця поета і проходить через призму його відчуження. Таким чином, поема втілює тісний зв'язок автора зі світом. У багатьох випадках зацікавлення поета переходить межі його особистого страждання, тоді він починає говорити через виявлювання зовнішніх еквівалентів для змалювання внутрішнього стану його власної душі.

"Моя доба"--це духовий вулкан, що безперервно вибухає, являючи нові поетичні проникнення, глибокі своїм змістом і чіткі формою.

"MOJA DOBA" (MY EPOCH)--A POEM OF INTENSE PERSONAL INVOLVEMENT

Wolodymyr T. Zyla, Texas Tech University

By studying and analyzing various poetical works, we seek to comprehend better why they were written. Some poets like to echo the past, some like to speak about the present directly or indirectly, some like to involve themselves more, some not at all. Poetry is, to a very large extent, the concentration of experiences and impressions of its creator. T. S. Eliot argued for the "depersonalization" of the creator, who, in his opinion, should appear merely as a "catalyst" or "medium," and the emotions in his creation should be an "escape from personality."

Yet we can find a large number of poetical works where the opposite is true and where poetry is the direct result of the poet's "extremes in suffering and joy." A good example of such poetry is Yar Slavutych's "Moja doba." The 625 octaves written in a cause-effect pattern, consisting of twelve songs and an epilogue, are the result of joy and the extremes of suffering. Even the title "Moja doba" affirms that the poem is concerned not only with the general past of the epoch, but more specifically with the emotions, thoughts and actions of the poet himself. What is important, however, is that the treatment of the events is direct, internalized and viewed through the prism of the poet's mind and heart. Thus the poem embodies the relationship between the poet and the world. On many occasions the poet's own concerns transcend his personal sufferings, and he begins to objectify them by discovering the external equivalents for his internal state of mind.

"Moja doba" presents a fresh and undistorted picture of the inequities and injustices that have plagued Ukrainians and Ukraine and it is a spiritual volcano which continuously erupts and produces a new poetic vision that is profound in its content and form.

ЗМІСТ

Володимир Жила--Передмова	2, 4
Микола Богатюк--Економічний розвиток і територіяльна спеціалізація в Радянській Україні	6, 8
Осип Данко--Російські археографічні експедиції в Україні в сімдесятих роках і наслідки їхньої діяльності	10
Олександр Дразньовський--Скиття-Україна й Русь	12, 14
Юрій Гасцький--Походження козацької старшини в Гетьманщині	16, 18
Григорій Грабович--Українсько-російські літературні взаємини в ХІХ ст.: формуляція проблеми	20, 22
Іван Головінський--Проблеми пам'яті в дослідках українських психологів	24, 26
Ася Гумецька--Спостереження з сучасної методології викладання мови	28
Альберт Кіпа--Творчість Вадима Кіпи	30
Юрій Книш-- <u>Повість</u> <u>временних літ</u> і шахматівська теорія ..	32, 34
Іван Коровицький--Рідкісні видання у Бавнд-Бруку.....	36
Роман Миколаєвич--Регіонально-мемуарні дослідження й публікації	38
Наталя Пазуняк--Подружні мотиви у Лесі Українки	40, 42
Омелян Прицак--Авари і слов'яни	44, 46
Богдан Романенчук--Погляди Івана Франка на літературу і літературну критику.....	50, 52, 54
Ігор Шевченко--Глаголичні уривки виявлені недавно на Синей й деякі міркування щодо зразків укладу найраніших глаголичних рукописів /тема ілюстрована прозірками/	56, 58
Яр Славутич--Совість віку: Поезія Святослава Караванського ..	60
Яр Славутич--Україніка в міжнародній бібліографії-- <u>MLA International Bibliography</u>	62, 64
Микола Степаненко--Київ у поезії української діаспори ...	66, 68
Богдан О. Струмінський--Лемківські говірки	70, 72
Праця західного дослідника в бібліотеках та архівах східної Європи	74
Анатоль Вовк--Термінологічні проблеми української діаспори	76, 78
Володимир Жила--Франко і Гете	80, 82
Володимир Жила--"Моя доба"--поема палкого заглиблення ...	84
Зміст	86

TABLE OF CONTENTS

<u>Wolodymyr T. Zyla</u> : Preface	3, 5
<u>Nicholas G. Bohatiuk</u> : Economic Development and Regional Specialization in Soviet Ukraine	7, 9
<u>Osyp Danko</u> : Russian Archeographic Expeditions in Ukraine in the 1970s: Effect of Their Activity	11
<u>Alexander Draznowsky</u> : Scythia-Ukraine and Rus'	13, 15
<u>George Gajecky</u> : Origin of the Cossack Officer Class in the Hetmanate ..	17, 19
<u>George G. Grabowicz</u> : Ukrainian-Russian Literary Relations in the Nineteenth Century: A Formulation of the Problem ..	21, 23
<u>Ivan Z. Holowinsky</u> : Contributions of Ukrainian Psychologists Toward Memory Research	25, 27
<u>Assya Humesky</u> : Observations on Today's Methodologies of Language Teaching	29
<u>Albert Kipa</u> : Wadym Kipa-Pianist and Composer	31
<u>Georg D. Knysh</u> : The <u>Povest' Vremennykh Let</u> and Shakhmatov's Theory	33, 35
<u>Ivan Korowytsky</u> : Rare Books in South Bound Brook, N. J.	37
<u>Roman Mykolajewycz</u> : Regional Memoirs: Studies and Publications	39
<u>Natalia Pazuniak</u> : Marital Conflicts in Lesja Ukrajinka's Works	41, 43
<u>Omeljan Pritsak</u> : The Slavs and the Avars	45, 46, 49
<u>Bohdan Romanenchuk</u> : Ivan Franko's Views Concerning Literature and Literary Criticism	51, 53, 55
<u>Ihor Ševčenko</u> : The Glagolitic Fragments Recently Discovered on Sinai and Some Thoughts on the Models for the Make-up of the Earliest Glagolitic Manuscripts (with slides)	57, 59
<u>Yar Slavutych</u> : Conscience of the Century: The Poetry of Svjatoslav Karavans'kyj	61
<u>Yar Slavutych</u> : Ukrainian Publications in the <u>MLA International Bibliography</u>	63, 65
<u>Mykola Stepanenko</u> : Kyjiv in the Poetry of the Ukrainian Diaspora	67, 69
<u>Bohdan A. Struminsky</u> : The Lemkian Dialects	71, 73
Western Researcher in the Archives and Libraries of Eastern Europe	75
<u>Anatole Wovk</u> : Terminology Problems in the Ukrainian Diaspora: A Case Study	77, 79
<u>Wolodymyr T. Zyla</u> : Franko and Goethe	81, 83
<u>Wolodymyr T. Zyla</u> : "Moja doba" (My Epoch)--A Poem of Intense Personal Involvement	85
Table of Contents	87

